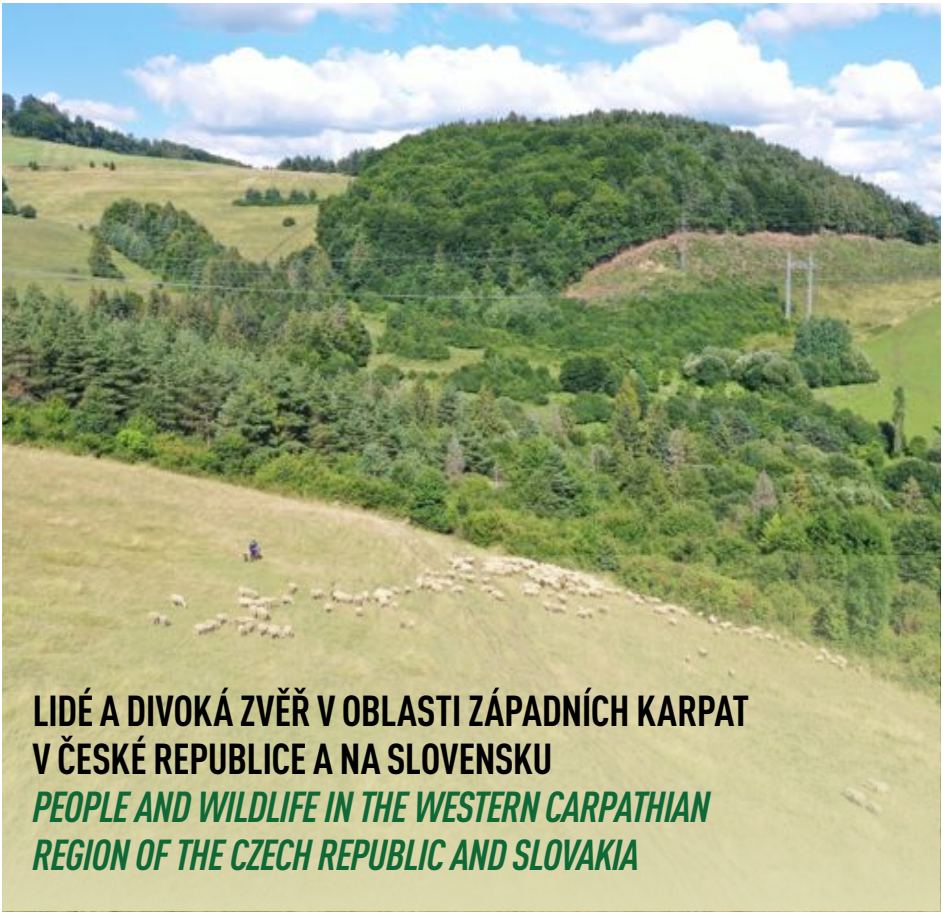

LIDÉ A DIVOKÁ ZVĚŘ V OBLASTI ZÁPADNÍCH KARPAT V ČESKÉ REPUBLICE A NA SLOVENSKU

PEOPLE AND WILDLIFE IN THE WESTERN CARPATHIAN REGION OF THE CZECH REPUBLIC AND SLOVAKIA

INE DORRESTEIJN, AMY NEWSOM, BOB KUŘÍK, ADÉLA POHOŘELÁ, MAREK BOCK, LAURA VASSILEVA

KOPERNÍKŮV INSTITUT UDRŽITELNÉHO ROZVOJE
UNIVERZITA UTRECHT, NIZOZEMSKO
COPERNICUS INSTITUTE OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT
UTRECHT UNIVERSITY, THE NETHERLANDS

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
KARLOVA UNIVERZITA, ČESKÁ REPUBLIKA
FACULTY OF HUMANITIES
CHARLES UNIVERSITY, CZECH REPUBLIC

NWO

Utrecht University

UNIVERZITA KARLOVA

OBSAH / *TABLE OF CONTENTS*

Předmluva / Preface 4
Výzkumný tým / About the authors 8
Poděkování / Acknowledgements 16

ÚVOD K PROJEKTU A ZKOUMANÉ OBLASTI / INTRODUCTION TO THE PROJECT AND STUDY AREA

1. Úvod k výzkumnému projektu / Introduction to the research project 20
2 . Úvod ke zkoumané oblasti / Introduction to the study area 24

PŘÍTOMNOST DIVOKÉ ZVĚŘE A ŠKOD NA ZEMĚDĚLSKÉ PŮDĚ / WILDLIFE PRESENCE AND DAMAGE TO FARMLAND

3. Monitorování přítomnosti divoké zvěře v lesním porostu a na zemědělské půdě / Monitoring wildlife presence in forest and farmland 32
4. Průzkum škod způsobených divokými prasaty na pastvinách a loukách / Examining wild boar damage to pastures and meadows 38

VNÍMÁNÍ DIVOKÉ ZVĚŘE A HODNOTY, KTERÉ JSOU JI PŘISUZOVÁNY / PERCEPTIONS AND VALUES OF WILDLIFE

5. Místní rezidenti a to, jak vnímají velké šelmy / Residents' perceptions of large carnivores in the Czech Republic 44
6. Jaký vliv mají hodnoty na to, jestli farmáři tolerují vlky a divoká prasata, a na to, jaké praxe vůči nim zaujímají? / The influence of values on farmers' tolerance and behavior towards the wolf and wild boar 52

ANTROPOLOGICKÉ PERSPEKTIVY / ANTHROPOLOGICAL PERSPECTIVES

7. O ovcích, vlcích a lidech / Of Sheep, Wolves and Men 62

SPOLUPRÁCE ZÚČASTNĚNÝCH STRAN A KRAJINY BUDOUCNOSTI / STAKEHOLDER COOPERATION AND FUTURE LANDSCAPES

8. Spolupráce zájmových skupin zasahujících do interakcí mezi člověkem a divokou zvěří / Stakeholder cooperation in human-wildlife interactions 70
9. Vize budoucích krajin a soužití lidí a divoké zvěře / Envisioning future landscapes and human-wildlife interactions 81

VÝHLEDY / OUTLOOK 87

PŘEDMLUVA

Vliv člověka v současnosti převládá v ekosystémech po celé planetě a vede ke stále častějším interakcím mezi lidmi a divokou zvěří. V nejhorším případě mohou tyto interakce poškodit biodiverzitu a ohrozit živobytí lidí a jejich pocit prosperity. Pokud spolu mají lidé a divoká zvěř úspěšně existovat, je stěžejní konflikty mezi nimi zmírňovat. Změny ve využívání půdy tyto konflikty často zhoršují, protože vytvářejí nové interakce, na které nejsou lidé ani volně žijící zvířata zvyklí. Porozumění dynamice mezi lidmi, zvěří a změnami ve využívání půdy je stěžejní pro nalezení uspokojivějších řešení.

Tato brožura shrnuje tříletý výzkumný projekt věnující se tomu, jak spolu lidé a divoká zvěř v krajině Západních Karpat koexistují. Naše studie si dává za cíl zabývat se tím, jak změny ve využívání půdy proběhlé v minulosti působí na nynější problémy s divokou zvěří. Používali jsme fotopasti, abychom zkoumali rozmanitost savců a jejich rozmístění v prostoru, a ptali jsme se v rámci rozhovorů místních obyvatelek a obyvatel na to, jak vnímají divokou zvěř a jestli a jakou hodnotu v ní spatřují. Tyto reakce následně spojujeme s různými kritérii, podle kterých lze konflikty s divokou zvěří měřit: jak vážné konflikty jsou, jaké jsou typy těchto konfliktů a jak jsou lidé vůči těmto konfliktům tolerantní.

Náš výzkum se zabýval interakcemi mezi lidmi a divokou zvěří z různých perspektiv. Brožura je organizována tak, aby toto členění odrážela:
Kapitoly 1 a 2 představují téma a zkoumanou oblast,
Kapitoly 3 a 4 poskytují ekologický pohled na rozmístění volně žijících savců na zalesněné a zemědělské půdě a na škody jimi způsobené,
Kapitoly 5 a 6 se dívají na to, jak lidé vnímají volně žijící savce a jakou hodnotu jim přikládají,
Kapitola 7 poskytuje antropologický pohled na vztah hospodářek a hospodářů s krajinou a jejich zvířaty,
Kapitola 8 popisuje, jak spolu různé zájmové skupiny spolupracují na ochraně divoké zvěře a jejím managementu,
Kapitola 9 završuje studii konkrétními představami o budoucnosti regionu, které jsme vytvořili spolu s hospodářkami a hospodáři.
Tato brožura obsahuje předběžné výsledky výzkumu. Během tří let jsme sebrali všechna data, která jsme pro svůj projekt potřebovali.

PREFACE

Human influence now dominates ecosystems across the globe, leading to increased interactions between people and wildlife. In the worst case, rising confrontations can harm biodiversity and threaten peoples' livelihoods and well-being. Reducing these conflicts is crucial if wildlife and humans are to successfully coexist. Changes in land use often make these conflicts worse by creating new interactions that neither humans nor wildlife are used to. Understanding the dynamics between humans, wildlife, and land use changes is essential to find better solutions.

This booklet summarizes a three-year research project on how humans and wildlife share the landscape in the Western Carpathian Mountains. Our study aims to study how past land-use changes affect conflicts with wildlife today. We used camera traps to study mammal diversity and distribution and interview local people about their perceptions and values of wildlife. We then connect these responses to different measures of conflict with wildlife: how intense conflicts are, the variety of conflicts, and how tolerant people are towards these conflicts.

Our research examined human-wildlife interactions from various perspectives. The booklet is organized to reflect this:
Chapters 1 and 2 *introduce the topic and the study region,*
Chapters 3 and 4 *provide an ecological perspective on wild mammal distribution in forests and agricultural lands and their damages,*
Chapters 5 and 6 *look at how people perceive and value wild mammals,*
Chapter 7 *provide an anthropological perspective on farmers' relationships with the landscape and their animals,*
Chapter 8 *describes how stakeholders work together on wildlife conservation and management,*
Chapter 9 *brings the study together through the development of future visions for the region by farmers.*

V následujících letech budeme pokračovat v jejich analýze. Jakmile vyvodíme konečné závěry, aktualizujeme tuto brožuru a rozešleme ji prostřednictvím e-mailu, sociálních médií a dalších kanálů.

Tento nezávislý projekt financovaný Dutch Research Council (Nizozemskou radou pro výzkum) je výsledkem spolupráce mezi nizozemskou Univerzitou Utrecht a Karlovou univerzitou v České republice. V rámci tohoto projektu jsme úzce spolupracovali s řadou účastnic a účastníků v regionu.

Brožuru jsme napsali pro hospodářky a hospodáře, obyvatelstvo a zainteresované skupiny v regionu. Doufáme, že pro vás bude inspirací.

Výzkumný tým
Září 2024

This booklet contains our preliminary results. Over these three years, we have collected all the necessary data for our project. We will continue to analyze this data in the coming years. Once we finalize our findings, we will update this booklet and distribute it through email, social media, and other channels.

Funded by the Dutch Research Council (NWO), this independent project is a collaboration between Utrecht University in the Netherlands and Charles University in the Czech Republic. For this project, we worked closely with many local participants in the region.

We wrote this booklet for farmers, residents, and stakeholders in the study region. We hope it inspires you.

The authors
September 2024

VÝZKUMNÝ TÝM
ABOUT THE AUTHORS

Výzkum prezentovaný v této brožuře je produktem interdisciplinárního výzkumného projektu zaměřujícího se na interakce mezi lidmi a divokými zvířaty v oblasti Západních Karpat. Projekt zkoumá vztahy mezi lidmi a divokými zvířaty z pohledu různých disciplín: přírodních věd, sociálních věd zabýv jících se životním prostředím a z pohledu antropologie.

The research presented in this book is the product of an interdisciplinary research project on human-wildlife interactions in the Western Carpathian Mountains. The project investigates human wildlife interactions from different disciplines, including natural science, environmental social science and anthropology.

Dr. Ine Dorresteijn je vysokoškolská pedagožka na Kopernikově institutu udržitelného rozvoje na Univerzitě Utrecht v Nizozemsku. Jako vědkyně v oboru udržitelnosti i členka transdisciplinárních projektů se soustředí na interakce mezi člověkem a životním prostředím a provádí výzkum v terénu z perspektivy tzv. socio-ekologických systémů. Zkoumala interakce mezi lidmi a divokými zvířaty v různých kontextech včetně Nizozemska, Rumunska, České republiky, Slovenska a Etiopie. Jelikož si je vědoma předsudků vyplývajících z její společenské pozice a výzkumné perspektivy, je vděčná za spolupráci, podněty, pohledy a citlivé nasměrování týkající se kulturních odlišností ze strany kolegyň a kolegů z Karlovy Univerzity a všech účastnic a účastníků výzkumného projektu.

Dr. Ine Dorresteijn *is an associate professor at the Copernicus Institute of Sustainable Development at Utrecht University in the Netherlands. As an inter-and transdisciplinary sustainability scientist, she focuses on human-environment interactions, conducting place-based research from social-ecological systems perspective. She researched human-wildlife interactions in various contexts, including in the Netherlands, Romania, Czech Republic, Slovakia and Ethiopia. Aware of the inherent biases in her societal positionality and research perspectives, she is grateful for the collaboration, ideas, perspectives, and cultural sensitivity guidance provided by our colleagues of Charles University and all participants in the research project.*

Amy Newsom je doktorandka a odborná asistentka na Univerzitě Utrecht v současnosti pracující na disertační práci v oblasti environmentální vědy. Pochází z oboru vědy o udržitelném rozvoji a studií environmentálních rizik a již v počátcích svého vzdělávání se zajímala zejména o interakce mezi lidmi a divokými zvířaty. Věří, že jsou potřeba jak oborové, tak transdisciplinární přístupy, abychom byli schopni adekvátně porozumět komplexním dynamikám mezi lidmi a divokými zvířaty a abychom se mohli dopracovat úspěšného soužití. Z toho důvodu je nejen nadšená, že může ve svém doktorském výzkumu v rámci tohoto projektu uplatnit jak ekologické, tak sociální výzkumné metody, ale je také vděčná za nové perspektivy, které získala díky antropologické práci svých kolegyň a kolegů, a zkušenosti, které s ní sdíleli místní lidé účastnící se projektu.

Amy Newsom *is a Junior Assistant Professor at Utrecht University currently pursuing a PhD in environmental science. Coming from a background in sustainability science and the study of environmental risk, she developed a particular interest in human-wildlife interactions early in her education. She believes that inter- and transdisciplinary approaches are needed to adequately understand the complex dynamics between humans and wild animals and work towards successful coexistence. She is therefore not only excited to apply both ecological and social research methods in her doctoral research within this project, but also grateful for the new perspectives she has gained through the anthropological work of her colleagues and the lived experiences shared by local project participants.*

Bob Kuřík je vysokoškolský pedagog na Katedře sociální a kulturní antropologie na Univerzitě Karlově v Praze. Specializuje se na politickou a environmentální antropologii, kterou učí zejména v rámci studijního programu Sociální a kulturní ekologie. Co se týče výzkumu, soustředí se na politické okolnosti interakcí mezi člověkem a životním prostředím a rád se účastní interdisciplinárních projektů z perspektivy etnografie. Kromě toho, že prováděl výzkum v Mexiku, Německu, Řecku nebo Izraeli, se dlouhodobě zajímá o region valašska a o Moravskoslezské Beskydy, odkud pochází. Z toho důvodu je velice vděčný kolegům a kolegyním z Univerzity Utrecht, studentům a studentkám z Karlovy Univerzity a všem účastníkům a účastnicím projektu, že se na něm podíleli a zajímali se o minulost, současnost a budoucnost regionu.

Bob Kuřík *is an Assistant Professor at the Department of Social and Cultural Anthropology, Charles University, in Prague, Czechia. He specializes in political and environmental anthropology which he teaches mostly in a study program Social and Cultural Ecology. Research-wise, he focuses on political circumstances of human-environment interactions and enjoys taking part in interdisciplinary projects from an ethnographic standpoint. Apart from conducting research in Mexico, Germany, Greece or Israel, he has a long-term interest in understanding his home region of Moravian Wallachia and the Moravian-Silesian Beskids. He is thus very grateful to colleagues from Utrecht University, his students from Charles University and all the research interlocutors for participating in the project and thinking about past, present and future of the region.*

Adéla Pohořelá je studentkou magisterského oboru Antropologická studia na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy. V rámci svého studia se věnovala a věnuje souvislostem mezi lidskou společností a životním prostředím či zvířaty. Tohoto projektu se účastnila od prvních prací v terénu v lednu roku 2022. Za tu dobu získala velmi cennou zkušenost s mezioborovým a mezinárodním výzkumem, hlavně ale měla možnost proniknout do pozoruhodného světa hospodářů, hospodářek a dalších, kteří s ní sdíleli své cenné zkušenosti a komplexní problematiku práce v zemědělství. Tu považuje za stěžejní pro dobré fungování celé společnosti.

Adéla Pohořelá *is a Master's student in Anthropological Studies at the Faculty of Humanities, Charles University. In her studies, she has been focusing on the connections between human society and the environment or animals. She has participated in this project since initial fieldwork in January 2022. During this time, she has gained valuable experience in interdisciplinary and international research, but most importantly, she has had the opportunity to step into the world of farmers and others who have shared their valuable experiences with her and allowed her an insight into the complex issues of working in agriculture, which is central to the well functioning of the whole society.*

Marek Bock je studentem magisterského oboru Sociální a kulturní ekologie na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy. Zajímají ho interakce mezi lidmi s jejich materiálním světem a navrženými systémy a životním prostředím, jehož jsou nedílnou součástí. Na projektu se podílí po celou dobu jeho trvání, počínaje lednem 2022. Váží si práce svých kolegyň a kolegů, možnosti účastnit se tohoto mezioborového výzkumu a cenné výměny poznatků a zkušeností. Rád by poděkoval všem účastníkům a účastnicím projektu za jejich vřelý přístup, za ochotu mluvit s námi otevřeně a v neposlední řadě za znesamozřejmování, pro mnohé obyvatelstvo měst, propastného rozdílu mezi zemědělstvím a ochranou přírody, neboť praxe ukazuje, že na tuto problematiku nalze nahlížet takto černobíle.

Marek Bock *is a Master's student in Social and Cultural Ecology at the Faculty of Humanities, Charles University. He is interested in the interactions between people and their designed material world and systems and the environment of which they are an integral part. He is involved in this project for its entire duration, starting in January 2022. He appreciates the work of his colleagues, the opportunity to participate in this interdisciplinary research and the valuable exchange of knowledge and experience. He would like to thank all the participants and contributors of this project for their warm attitude, for their willingness to talk to us openly, and, last but not least, for challenging the perception of the abysmal difference between agriculture and nature protection, believed by many urban dwellers. Practice shows that this issue cannot be viewed in such a black and white way*

Laura Vassileva je studentkou magisterského oboru Antropologická studia na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy. Bakalářský titul získala z dvouoboru filosofie a turkologie a ve svých studiích se věnuje rezistenčním praktikám marginalizovaných skupin v Turecku. Mezi její další akademické zájmy patří queer teorie, teorie afektu a také více-než-lidská rezistence. Do výzkumného týmu v Beskydech se přidala minulé léto s nadějí, že získá více zkušeností se studiem lidských a ne-lidských vztahů a prozkoumá jiné kvalitativní metody než klasickou etnografii. Je vděčná za možnost pracovat v interdisciplinárním a mezinárodním výzkumném týmu a oceňuje čas a důvěru místních zemědělců a farmářů při sdílení jejich znalostí.

Laura Vassileva *is a Master's student of Anthropology at the Faculty of Humanities, Charles University. She holds a bachelor's degree in Turkish studies and in her work she has been focusing on resistance practices of marginalized groups in Turkey. Her academic interests include queer theory and affect theory as well as more-than-human resistance. She joined the research team during the last fieldwork season with hopes of gaining more experience in studying human and non-human relations and exploring different qualitative methods than classic ethnography. She is grateful for the chance to work in an interdisciplinary and international research team and appreciates the time and trust of the local farmers while sharing their knowledge.*

PODĚKOVÁNÍ

Na výzkumu, který prezentujeme v této brožuře, se podílelo mnoho lidí. Empirická práce byla vykonána za podpory studentek a studentů, kolegyň a kolegů, přátel z univerzit, různých organizací a osob. Hluboce si ceníme vší pomoci, které se nám v posledních třech letech dostalo.

Jsme vděční všem z regionu, kteří se účastnili našeho projektu. Děkujeme vám, že jste s námi sdíleli své vědění, pocity, obavy a naděje týkající se budoucnosti, za to, že jste nás přijali ve svých domovech a na své půdě, a za to, že jste nás hostili dobrým jídlem a pitím. Vaše spolupráce, která nám umožnila monitorovat zvěř a potenciální škody jí způsobené na vašich pozemcích, pro nás byla nedocenitelná. Upřímně doufáme, že výsledky našeho výzkumu pro vás budou užitečné a zajímavé.

Jsme vděční také našim spolupracovnicím a spolupracovníkům: Julii Leventon, Floor van der Hilst, Els Weinans, Janniku Schultnerovi, Riyan van der Born, Peteru Potapovovi a Svetlaně Turubanové za jejich hodnotné příspěvky a vklad do projektu. Dále děkujeme Maartenu Zwartsovi za technickou asistenci, která umožnila zkoumaní škod pomocí dronu. Speciální poděkování patří Nině Opdam, Brianu Reillymu a Charisse Becker, kteří přispěli do našeho výzkumu poznatky o vnímání divoké zvěře a hodnot s ní spojených a o spolupráci zájmových skupin v rámci svých diplomových projektů. Děkujeme Hnutí DUHA za jejich spolupráci v oblasti monitorování divoké zvěře v lesích pomocí fotopastí a za to, že s námi sdíleli data týkající se toho, jak místní obyvatelstvo vnímalo velké šelmy v minulém desetiletí.

Děkujeme Dutch Research Council (Nizozemské radě pro výzkum) za to, že financovala výzkumný projekt pod hlavičkou VENI Talent Program (Programu talentů VENI), který byl udělen Ine Dorresteijn. Veškerý výzkum, který jsme v rámci projektu prováděli, byl schválen etickou komisí Ethics Review Board fakult vědy a geovědy na Univerzitě Utrecht v Nizozemsku.

ACKNOWLEDGEMENTS

Many people contributed to the research presented in this booklet. The empirical work was supported by students, colleagues, and friends in academia, various organizations, and individuals. We deeply appreciate all the assistance we have received over the past three years.

We are grateful to everyone in the study region who participated in our project. Thank you for sharing your knowledge, feelings, worries and hopes for the future with us, for welcoming us into your homes and fields, and for sharing food and drinks. Your cooperation in allowing us to monitor your fields for wildlife and potential damage has been invaluable to us. We sincerely hope that our research outcomes are useful and interesting to you.

We extend our gratitude to our collaborators Julia Leventon, Floor van der Hilst, Els Weinans, Jannik Schultner, Riyan van den Born, Peter Potapov and Svetlana Turubanova for their valuable contributions, discussions and input to the project. We further thank Maarten Zwarts for the technical assistance that made our drone study possible. Special thanks to Nina Opdam, Brian Reilly and Charissa Becker, who contributed to our research on perceptions and values of wildlife and stakeholder cooperation within their respective Master's thesis projects. We thank the Friends of the Earth Czech Republic for their collaboration on monitoring wildlife in the forests using camera traps and for sharing data on residents' perceptions of large carnivores from previous years.

We thank the Dutch Research Council (NWO) for funding the research project under the VENI Talent Program to ID. All research conducted in this project was approved by the Ethics Review Board of the faculties of Science and Geosciences at Utrecht University, The Netherlands.

INTRODUCTION TO THE RESEARCH PROJECT AND STUDY AREA

ÚVOD K PROJEKTU A ZKOUMANÉ OBLASTI

KAPITOLA 1

ÚVOD K PROJEKTU A ZKOUMANÉ OBLASTI

SHRNUTÍ

Počet divokých zvířat, jako jsou vlci, rysi a divoká prasata, v mnoha krajinách Evropy stoupá.Zatímco někteří vidí pozitivní aspekty, venkovské oblasti se často potýkají s tím, že musí krajinu čím dál častěji sdílet s divokou zvěří.

Interakce mezi lidmi a divokou zvěří jsou komplexní a zahrnují jak ekologické, tak společenské faktory, které jsou často utvářeny minulými zkušenostmi a tím, jak je využívána půda.

Naším cílem je poskytnout hodnotné vhledy, abychom studované oblasti a dalším evropským regionům pomohli se adaptovat na návrat divoké zvěře do krajiny.

ÚVOD

Ačkoli svět čelí krizi ztráty biodiverzity v obrovském měřítku, počty divokých zvířat v Evropě v současnosti opět vzrůstají. Divoká zvířata, jako jsou vlk, rys a divoké prase, se nyní vrací zpět do krajiny. Jejich návrat dává naději, že se trend ztráty biodiverzity může zvrátit. Nicméně krajiny Evropy jsou hustě osídlené a z toho důvodu spolu lidé a divoká zvěř často interagují. Na návrat divoké zvěře v Evropě existují různé pohledy, které mohou být v konfliktu. Zatímco někteří si návratu divokých zvířat cení, jiným přinesl negativní zkušenosti. Jsou to zejména případy, kdy zvířata ničí zemědělskou půdu, plodiny nebo ohrožují hospodářská zvířata, ale mohou se také vyskytnout, když se různým zájmovým skupinám nedaří dohodnout na tom, jak nejlépe divokou zvěř spravovat. Aby se předešlo vzrůstajícím konfliktům mezi lidmi a zvěří, nebo je bylo možné mírnit, je důležité porozumět komplexním interakcím mezi nimi.

CHAPTER 1

INTRODUCTION TO THE RESEARCH PROJECT

SUMMARY

Wild animals such as the wolf, lynx, and wild boar are increasing in many European landscapes. While some see the positive aspects, rural areas often face growing from sharing landscapes with wildlife.

Interactions between humans and wildlife are complex, involving both ecological and social factors, often shaped by past experiences and land-use. Our project explores these factors, focusing on how changes in the landscape affect wildlife behavior and human responses.

We aim to provide valuable insights to help our study region and other European areas adapt to the wildlife comeback.

INTRODUCTION

Even as the world faces a crisis of biodiversity loss at a colossal scale, wildlife numbers in Europe are now again on the rise. Wild animals such as the wolf, lynx, and wild boar are currently coming back into the landscapes. This comeback gives hope that the trend of biodiversity loss can be reversed. However, landscapes in Europe are often densely populated, and thus people and wildlife frequently interact with each other. There are conflicting views in Europe about the wildlife comeback. While some people appreciate the return of wild animals, it has also brought negative experiences to others. This is especially the case when animals damage people's land, crops or livestock, but can also occur when different stakeholders disagree on how best to manage wildlife. To avoid and mitigate arising conflicts for both people and wildlife, it is important to understand the complex interactions between them.

V rámci našeho projektu zkoumáme jak ekologické tak společenské faktory, jež mají vliv na chování divokých zvířat v krajinách, kterým dominuje člověk, a jak lidé vnímají přítomnost těchto zvířat a reagují na ni. Zvláštní zájem věnujeme tomu, jak jsou tyto faktory ovlivňovány změnami v krajině. Změny v krajině jako jsou změny v lesním porostu nebo změny zemědělských praktik mohou ovlivnit konflikty týkající se divoké zvěře, jelikož mění to, jak, kde a kdy se lidé a divoká zvěř dostávají do kontaktu. Konflikty jsou ovlivněné také historií interakcí a adaptací mezi lidmi a divokými zvířaty v daném místě. Naším výzkumem se snažíme docílit lepšího porozumění důsledkům minulosti a změn ve využívání krajiny na interakce mezi lidmi a divokými zvířaty.

Svůj výzkum provádíme v okolí Beskyd a Javorníků v České republice a na Slovensku. K tomu, abychom studovali minulé i současné vztahy a interakce mezi lidmi a volně žijícími savci využíváme různých přístupů. Tyto přístupy zahrnují síť fotopastí sloužící k monitorování přítomnosti divokých zvířat v lese a na zemědělské půdě a dronové fotografie, které zachycují škody od divokých prasat na zemědělských travních porostech. Tyto metody nám umožňují porozumět tomu, jaký vliv mají nynější a minulé změny ve využívání krajiny na rozložení volně žijících savců a na škody, které mohou působit. Také jsme dělali rozhovory s hospodáři a hospodářkami, obyvatelstvem a různými zájmovými stranami a dělali jsme etnografickou terénní práci, abychom porozuměli hodnotám lidí a jejich vnímání divoké zvěře žijící kolem nich.

Porozumění vlivu minulosti nám také může pomoci připravit se na budoucnost. Konáme semináře s místními lidmi, kteří hospodaří, abychom vytvořili vize potenciální budoucnosti krajiny, kterou sdílíme. V návaznosti na to s hospodáři a hospodářkami diskutujeme o tom, co mohou aktivně dělat, aby se dopracovali k budoucnosti, která jim bude víc vyhovovat a kde by mohli lidé a divoká zvěř společně existovat ve větším míru. Tím, že kombinujeme tyto různé metody, doufáme, že náš projekt sesbírá hodnotné vhledy, aby se mohla zkoumaná oblast, ale i další regiony v Evropě, které čelí podobným výzvám, adaptovat na návrat divoké zvěře.

In our project, we explore both ecological and social factors that impact wildlife behaviour in human-dominated landscapes and how humans perceive and respond to their presence. We place particular interest in how changes in the landscape influence these factors. Land-use change such as changes in forest cover or agricultural practices can influence conflicts around wildlife because it changes how, where and when wildlife and people come into contact. Conflicts are also influenced by the history of interactions and adaptations between people and wildlife in a place. With our research we aim to better understand the effects of the past and land-use change on human-wildlife interactions.

Our research takes place in the Beskid and Javornik Mountains in the Czech Republic and in Slovakia. To study past and present relationships and interactions between humans and wild mammals we use different approaches. These include a network of camera traps to monitor wildlife presence in forests and on farmland drone images to detect wild boar damage on agricultural grassland to understand what impact current and past land-use and land-use change has on wild mammal distribution and the agricultural damages they can cause. We also interviewed farmers, residents and different stakeholders and carried out ethnographic fieldwork to understand people's values and perceptions of the wildlife around them.

Understanding the impact of the past can also help prepare for the future. We conduct workshops with local farmers to develop visions of potential futures for shared landscapes. We further discuss what farmers can do to pro-actively work towards a more desirable future where people and wildlife can coexist more peacefully. By combining these diverse methods, we hope our project collects valuable insights for the study region to adapt to the wildlife comeback, but also for other regions in Europe that face similar challenges.

KAPITOLA 2
ÚVOD KE ZKOUMANÉ OBLASTI

SHRNUTÍ

Oblast našeho výzkumu se nachází kolem československé hranice v pohoří Západních Karpat.

Výzkumná oblast je pokrytá zejména lesy a zemědělskými travními porosty a je domovem divokých zvířat, jako jsou vlk, medvěd, divoké prase, jelen nebo srnec.

Management přírody se na každé straně hranice liší, což nám umožňuje jasněji vidět důsledky toho, jak se krajina v čase proměňovala, na divokou zvěř.

ÚVOD

Naše výzkumná oblast se nachází v pohoří Západních Karpat a vede podél západní části československé hranice. Konkrétně se náš výzkum soustředil na pohoří Beskyd a Javorníků v České republice a na Slovensku. Oblast je složená z mozaiky lesů, zemědělských travních porostů a výjimečně i polí, s vesnicemi a městy ležícími v údolích. Zemědělství zde dominují malé a střední farmy a chovají se tu zejména ovce. Oblast také nabízí stále více turistických aktivit, jako jsou pěší a cyklistické trasy, pronájem ubytování a lyžařské sjezdovky. Součástí přitažlivosti regionu je příroda a zvlášť chráněné krajinné oblasti, které se v ní nacházejí, včetně CHKO Beskydy v České republice a CHKO Kysuce na Slovensku.

Výzkumná oblast je hustě zalesněná. Zatímco lesy v české části výzkumné oblasti zůstaly z velké části stabilní po desetiletí, na slovenské straně jsme zaznamenali výkyvy, co se lesní pokrývky týče. Zemědělství se ale v nedávné historii proměnilo v celém regionu. Po pádu komunis-

CHAPTER 2

INTRODUCTION TO THE STUDY AREA

SUMMARY

Our project is located across the Czech-Slovak border in the Western Carpathian Mountains.

The study area is dominated by forests and agricultural grasslands and is home to wild animals such as wolves, bears, wild boar and deer.

Land use management differs on either side of the border, allowing us to see the effects of land cover histories on wildlife more clearly.

INTRODUCTION

Our study region is in the Western Carpathian Mountains, along the Northern part of the Czech-Slovak border. Specifically, our research focused on the Beskid and Javornik Mountains in the Czech Republic and in Slovakia. The region is made up of a patchwork of forest, agricultural grassland and occasional crop fields, with villages and towns nestled in the valleys. Small and medium-sized farms dominate the region's agriculture, particularly sheep farming. The region also hosts increasing touristic activities, such as bike- and hiking trails, rental cabins and ski slope infrastructure. Part of the attraction is the region's nature and the protected areas it encompasses, including the Protected Landscape Areas Beskydy in the Czech Republic and Kysuce in Slovakia.

The study region is heavily forested. While forests in the Czech part of the study area have remained largely stable in the past decades, there has been marked fluctuation in forest cover in Slovakia. Meanwhile, agriculture across the entire region has changed in recent history. Land abandonment increased drastically after the fall of communism in 1989 and persists as a

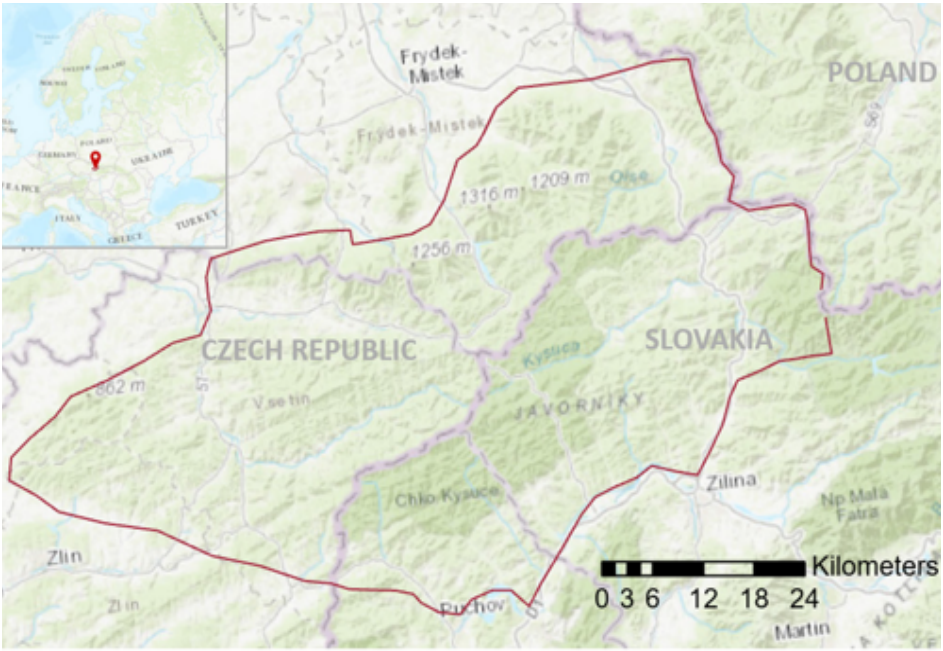

mu v roce 1989 lidé drasticky začali opouštět půdu a tento trend trvá dodnes, zatímco důsledky politik EU zvýhodňují ty, kteří se odklonili od pěstování plodin na orné půdě. Kvůli zemědělské modernizaci a návratu velkých šelem se v chovatelství častěji používají ohradníky, což vede k další fragmentarizaci krajiny.

V oblasti je vysoká úroveň biodiverzity, včetně několika druhů savců, jako jsou chráněné šelmy, např. vlk obecný (Canis lupus), medvěd hnědý (Ursus arctos) a rys ostrovid (Lynx lynx). Jak vlci, tak medvědi byli během 19. a 20. století v české části výzkumné oblasti vyhubeni a v severozápadních částech Slovenska zdecimováni. Znovu se do těchto oblastí navrací až v posledních dvou desítkách let. V oblasti jsou běžné také různé druhy býložravců, např. prase divoké (Sus scrofa), jelen obecný (Cervus elaphus) a srnec obecný (Capreolus capreolus), jejichž počet se předpokládá, že stoupá.

trend today, while the effects of EU policies have favoured a shift away from crop farming. In livestock farming agricultural modernization and the return of large carnivores in the Czech Republic have increased the use of fencing, leading to further fragmentation of the landscape.

The region hosts high levels of biodiversity, including several mammal species such as protected carnivores like the grey wolf (Canis lupus), the brown bear (Ursus arctos) and the Eurasian lynx (Lynx lynx). Both bears and wolves were exterminated in the Czech part of the study area and were decimated in large parts of northwest Slovakia during the late 19th and early 20th century. They have only begun to re-establish themselves in these regions in the last two decades. Different species of herbivores, such as the wild boar (Sus scrofa), red deer (Cervus elaphus), and roe deer (Capreolus capreolus), are also common in the area and are perceived to increase in numbers.

Velké šelmy a lidé se mohou dostat do konfliktu, když šelmy loví ovce nebo další hospodářská zvířata a způsobují ekonomické škody a stres chovatelům a chovatelkám zvířat. Mohou být považovány také za konkurenci myslivců, kteří loví spárkatou zvěř. Býložravci, zejména divoká prasata, mohou způsobit ekonomické škody lidem, kteří hospodaří nebo vlastní pozemky, tím, že ryjí pole a zahrady, poškozují plodiny a sady a někdy ničí ohradníky nebo majetek. Vedle toho existuje riziko, že divoká prasata přenesou na prasata domácí africký mor prasat. Jelikož se divoká zvěř vrací do krajiny, musí nacházet lidé a zvířata nové způsoby, jak se na sebe adaptovat.

Large carnivores and people may come into conflict when carnivores prey on sheep or other livestock, incurring economic costs and causing distress among farmers. They may also be perceived to compete with gamekeepers for ungulates. Herbivores, particularly the wild boar, can incur economic losses to farmers and landowners by rooting up fields and gardens, damaging crop fields and orchards, and sometimes damaging fences or other human property. In addition, there is the risk that wild boar may transmit African swine flu to domesticated pigs. With the wildlife comeback, people and wildlife need to find new ways to adapt to each other.

PŘÍTOMNOST DIVOKÉ ZVĚŘE NA HOSPODÁŘSKÉ PŮDĚ A ŠKODY JÍ ZPŮSOBENÉ

WILDLIFE PRESENCE AND DAMAGE TO FARMLAND

KAPITOLA 3

MONITOROVÁNÍ PŘÍTOMNOSTI DIVOKÉ ZVĚŘE V LESNÍM POROSTU A NA ZEMĚDĚLSKÉ PŮDĚ

SHRNUTÍ

V lesích a na zemědělských travních porostech po celé výzkumné oblasti byly nainstalovány fotopasti, aby zachycovaly přítomnost divoké zvěře.

Porovnáváme data z fotopastí s nynějšími i předchozími typy krajiny (např. les, louka, paseka, pole atd.), abychom porozuměli tomu, jaký dopad má využívání krajiny či půdy na přítomnost divoké zvěře a její rozmístění v krajině.

Cílem výzkumu je identifikovat spojitosti mezi proměnami typů krajiny a přítomností divoké zvěře a zjistit, jak dlouho zvěři trvá, než zareaguje na změny ve využívání krajiny.

Doufáme, že výsledky výzkumu mohou být užitečnou informací pro lidi, kteří mají na starosti divokou zvěř, jež byla předmětem tohoto výzkumu, a kteří mohou předejít konfliktům vznikajícím na základě změn ve využívání krajiny nebo tyto konflikty zmírnit. .

ÚVOD

Volně žijící savce můžeme najít na většině území regionu, který jsme zkoumali, ale to, jak jsou v krajině rozmístěni, není rovnoměrné. Lidé hospodařící v některých oblastech mohou interagovat s divokou zvěří častěji než lidé hospodařící v jiných. Dokonce i na jednotlivých hospodářstvích, které spolu sousedí, mohou lidé vnímat rozdíly v tom, jak moc je zvěř přítomná a jestli dělá škody.

CHAPTER 3

MONITORING WILDLIFE PRESENCE IN FOREST AND FARMLAND

SUMMARY

Camera traps were set up in forests and on agricultural grassland across the study area to capture wildlife presence.

We compare the data recorded by the camera traps with current and past landcover to understand what impact land use and land-use change have on wildlife presence and distribution.

The aim of the study is to identify links between landcover histories and wildlife presence and how long it takes wild animals to respond to landscape changes.

We hope our results can inform targeted wildlife management that can pre-empt and mitigate conflicts that can arise from landscape changes.

INTRODUCTION

Wild mammals are found throughout most of the study area, but their distribution is not even. Farmers in some locations may interact with wildlife more frequently than others. Even neighbouring farms may experience differences in wildlife presence and damages.

Abychom porozuměli vzorcům, podle kterých jsou volně žijící savci ve zkoumané oblasti rozmístěni, nainstalovali jsme síť fotopastí, které mají za úkol monitorovat savce po celém zkoumaném regionu. Fotopasti automaticky vyfotografují každé zvíře, které projde kolem nich. Fotopasti jsme nainstalovali také na pomezí lesů a pastvin či luk, abychom zaznamenali divokou zvěř přicházející na zemědělskou půdu. Na základě toho, že jsme monitorovali přítomnost divoké zvěře v krajině, snad identifikujeme vzorce jejich aktivity a odhalíme příčiny těchto vzorců.

Klíčovou otázkou této studie je, zda to, jak byla krajina využívána, ovlivňuje přítomnost divoké zvěře v této krajině nyní. Z toho důvodu porovnáváme data z fotopastí s mapami krajiny, které zachycují několik posledních desetiletí, a sledujeme, zda jsou zde nějaké spojitosti.

METODA

MONITORING VOLNĚ ŽIJÍCÍCH SAVCŮ V LESÍCH

Síť fotopastí jsme rozmístili s podporou Hnutí DUHA. Nainstalovali jsme fotopasti tak, že jsme rozdělili výzkumnou oblast na čtverce 5x5 km. V každém čtverci, kde se nacházelo minimálně 15 % lesního porostu, jsme umístili jednu fotopast. Fotopasti jsme instalovali v létě roku 2022 a data jsme pomocí nich sbírali až do léta 2024.

Fotopasti byly instalovány na vzájemně si podobných místech, abychom předešli tomu, že by některá místa zvěř lákala (např. krmeliště), zatímco jiná ji odpuzovala. Konkrétně jsme fotopasti rozmisťovali podél cestiček, které zvěř často používá. Kromě zvířat tyto fotopasti zachycovaly také lidskou aktivitu (např. houbaření, turistiku atd.). Všechny fotografie lidí jsme anonymizovali, nicméně i tato data nám umožňují sledovat, jak lidská činnost ovlivňuje aktivitu zvířat.

Využíváme také satelitní mapy lesní pokrývky, které se fotí každý rok počínaje osmdesátými lety 20. století, abychom mohli sledovat, kde a kdy se proměňoval lesní porost, hospodářská půda a lidské osídlení. Na základě toho, že porovnáváme tyto mapy s daty z fotopastí, hledáme spojitosti mezi změnami ve využívání půdy a aktivitou divoké zvěře. To nám pomáhá porozumět tomu, jakým způsobem a jak rychle reaguje divoká zvěř na změny ve využívání půdy. Předpokládáme, že nějakým způsobem přizpůsobuje vzorce své aktivity a to, jak je rozmístěna v terénu.

To understand patterns in the presence and distribution of wild mammals in the region, we set-up a network of camera traps to monitor mammals across our study area. The camera traps automatically take a picture of every animal that walks past the camera. We also placed camera traps on the forest edge of pastures and meadows to record wildlife entering farmland. By monitoring wildlife presence within the landscape, we hope to identify patterns of their activity and investigate their underlying causes.

A key question in this study is whether history of how land has been used affects wildlife presence now. We therefore compare our camera data with landcover maps from the past decades to see if there are any connections.

APPROACH

MONITORING WILD MAMMALS IN THE FOREST

Our network of camera traps was set up with the support of DUHA. We placed the camera traps across a 5x5km grid over the entire study area. We put a camera trap in each grid cell with at least 15 % forest cover. The cameras were set up in summer 2022 and recorded data until the summer of 2024

The cameras were set up in similar spots to make sure wildlife was not attracted to or scared away from certain sites. Specifically, we placed them along forest paths, which mammals frequently use. Besides animals, these cameras also captured human activity. We anonymize any pictures of humans, but this data helps us see how human activity affects animal activity.

We use yearly satellite maps of the forest cover from the 1980s to today to see where and when changes between forests, farmland and settlements have occurred. By comparing these maps with our camera data, we look for connections between land-use change and wildlife activity. This helps us understand in what way and how fast wildlife respond to changes in land-use by adjusting their activity and distribution patterns.

Kromě toho byly fotopasti nainstalované na hospodářsky využívaných travních porostech, a to od léta 2023 do jara 2024. Umístili jsme je na louky a pastviny hospodářek a hospodářů, kteří s námi spolupracovali. Konkrétní místo pro fotopast bylo vybráno na základě historie terénu, který místo obklopoval. Všechna místa se nacházela na travním porostu, který sousedil s lesem. Měli jsme za cíl rozmístit fotopasti na travní porosty, které sousedily s lesy s různou historií (tj. těmi, kde nějaké změny proběhly, a těmi, kde neproběhla změna žádná), a chtěli jsme pozorovat, zda to má vliv na divokou zvěř.

Abychom zaznamenali změny v lesním porostu od roku 1985 do roku 2015, použili jsme satelitní mapy. Zajímaly nás patnáctiroční intervaly (tedy rok 1985, 2000 a 2015). Na základě toho jsme vytvořili šest kategorií. Kategorie zahrnovaly oblasti, kde se v těchto obdobích lesní porost proměnil, a oblasti, kde zůstal nezměněn. Změna v lesním porostu znamenala jak úbytek lesní pokrývky, tak to, že se les rozrostl.

Všechny fotopasti jsme umístili na rozmezí travního porostu a lesa, abychom zachytili zvěř vycházející z lesa. Tam, kde to bylo možné, byly fotopasti nainstalovány poblíž cestiček vytvořených zvěří a vně ohradníků, aby fotopasti zbytečně nezachycovaly dobytek.

Data z našich fotopastí na travních porostech zkombinujeme s daty z fotopastí v lese, abychom lépe porozuměli tomu, jak změny, které se staly v minulosti, ovlivňují to, kde se divoká zvěř nachází dnes.

PŘÍNOSY PRO VÝZKUMNOU OBLAST

Na základě toho, že porozumíme spojitostem mezi změnami ve využívání půdy a oblastmi, kde je zvěř nejaktivnější, pomohou snad naše výsledky identifikovat, které části hospodářské půdy jsou nejvíce ohroženy škodami od divoké zvěře.

Hlavním cílem analýzy našich dat je změřit, jak dlouho trvá divoké zvěři, než zareaguje na změny v krajině. Výsledky umožní přesnější odhady toho, jak se interakce mezi lidmi a divokou zvěří promění v budoucnosti v návaznosti na to, co se s krajinou děje v současnosti.

MONITORING WILD MAMMALS ON FARMLAND

We also set up cameras on agricultural grasslands between summer 2023 and spring 2024. We placed cameras on meadows and pastures belonging to farmers that worked with us. Locations for the cameras were chosen based on the history of the surrounding land. All locations were agricultural grasslands next to a forest. We aimed to set up cameras on grasslands with different forest use histories to see how this affects wildlife.

We used satellite maps to track changes in forest cover from 1985 to 2015, looking at 15-year intervals. This gave us six categories of forest cover change and areas where forest cover remained the same. Forest cover change included both areas where forest cover decreased and areas where forest cover increased.

We placed each camera at the edge of the grassland to capture wildlife coming out of the forest. Where possible, cameras were positioned near visible wildlife trails leading and outside the pasture fences to avoid interference from livestock.

The data from our cameras in grassland will be combined with our forest camera data to better understand how past land use affects where wildlife is found today.

RELEVANCE FOR THE STUDY REGION

By understanding the connections between historic land-use and areas where wildlife are most active, we aim for our results to help identify which parts of farmland are most at risk of damage from wildlife.

A key objective of our data analysis is to measure how long it takes for wildlife to respond to changes in land cover. The results will allow more accurate predictions of how human-wildlife interactions will change in the future based on current landscape developments.

KAPITOLA 4

PRŮZKUM ŠKOD ZPŮSOBENÝCH DIVOKÝMI PRASATY NA PASTVINÁCH A LOUKÁCH

SHRNUTÍ

Používáme drony, abychom zjistili, kde a jak moc divoká prasata poškozují hospodářsky využívané travní porosty.

Opakovaně jsme v létě, na podzim a na jaře dronem fotili pastviny a louky, abychom zachytili, jak se v průběhu roku mění míra škod od divokých prasat. Jelikož jsme zaznamenali velké rozdíly mezi jednotlivými místy, použijeme dron ještě jednou na podzim roku 2024.

Tím, že pochopíme, jaké faktory činí hospodářské travní porosty náchylnými k poškození od divokých prasat, můžeme hospodářům a hospodářkám a lidem, kteří mají na starosti management divoké zvěře, umožnit, aby využili své zdroje efektivněji při zmírňování škod či předcházení škodám v oblastech, kde je jejich zvýšené riziko.

ÚVOD

Ve zkoumané oblasti divoká prasata často poškozují hospodářsky využívané travní porosty, zejména na podzim a v zimě, když hledají potravu. To může zapříčinit místním hospodářům a hospodářkám problémy, jelikož mohou být tyto škody nákladné a jsou málokdy kompenzovány. Pochopíme-li vzorce toho, jak divoké prase škodí, a potenciální rizikové faktory vedoucí ke škodám, můžeme lidem usnadnit péči o jejich hospodářství a závěry studie vztáhnout na další konflikty mezi lidmi a divokou zvěří.

CHAPTER 4

EXAMINING WILD BOAR DAMAGE TO PASTURES AND MEADOWS

SUMMARY

We are using drones to study where and how much wild boar damage agricultural grasslands.

We took repeated drone images of pastures and meadows in summer, autumn and spring to measure how the extent of wild boar damage changes over time. Since we noted big differences between sites, we will take additional images in autumn 2024

Understanding what factors make agricultural grasslands prone to damage by wild boar can allow farmers and wildlife managers to use their resources more efficiently in mitigating and avoiding damages on areas particularly at risk.

INTRODUCTION

Wild boar often disturb agricultural grasslands in our study region while searching for food, especially in autumn and winter. This can cause problems for local farmers because these damages can be costly and are rarely compensated. By understanding patterns of wild boar damage and potential risk factors for damage, we aim to support farm management and address wider human-wildlife conflicts.

Abychom podrobně zaznamenali škody od divokých prasat, použili jsme drony, které vyfotografovaly travní porosty ve vysokém rozlišení. Na základě toho, že jsme dronem několikrát vyfotografovali stejné oblasti, můžeme pozorovat jak moc, kde a kdy se škody od divokých prasat vyskytovaly.

METODA

Drony k měření škod od divokých prasat na travních porostech jsme začali používat ve stejném období, ve kterém jsme umístili fotopasti (viz kapitola 3). Kromě toho jsme také dělali rozhovory s těmi, kdo na těchto travních porostech hospodařili. To nám pomohlo shromáždit data týkající se škod od divokých prasat v oblastech s různou krajinnou historií a zároveň brát v úvahu další důležité faktory, jako je management hospodářské půdy a přítomnost fotopastmi zachycené divoké zvěře.

Škody od divokých prasat byly měřeny v tzv. transektech, které zasahovaly od hranice lesa až 100 metrů dovnitř do pastviny a zabíraly tak pásy podél hranice lesa. Každý transekt (široký až 100 metrů) byl až 250 metrů dlouhý.

Na základě toho, že jsme spočítali poškozený povrch travních porostů zachycený na fotografiích pořízených dronem, můžeme změřit škody způsobené rytím divokých prasat. Půdu jsme fotili dronem v létě a na podzim roku 2023 a na jaře roku 2024, abychom viděli, jak se škody proměňovaly v rámci ročních období.

PŘÍNOSY PRO VÝZKUMNOU OBLAST

Úvodní studie ukázala velké rozdíly ve škodách způsobených divokými prasaty napříč výzkumnou oblastí a dokonce i mezi sousedními travními porosty. Abychom porozuměli těmto vzorcům lépe, budeme pořizovat další fotografie napříč celou výzkumnou oblastí na podzim roku 2024.

Naše dosavadní výsledky naznačují, že divoká prasata navštěvují pastviny - a dělají na nich škody - méně, když jsou v oblasti přítomná hospodářská zvířata.

To accurately record wild boar damage, we used drones to take high resolution aerial photographs of the agricultural grasslands. By flying the drones several times over these areas, we can see how much, where and when wild boar damage occurred.

APPROACH

We started flying drones to measure wild boar damage on the grasslands where we also placed camera traps (see chapter 3). We also interviewed the farmers who owned those grasslands. This helps us gather data on wild boar damage in areas with different land use histories while considering other important factors such as farm management and wildlife presence as recorded by the cameras.

Boar damage was measured in transects that reached up to 100 meters into the pasture, covering areas near the forest edge and further into the field. Each transect was up to 250 meters long and along the forest edge.

By calculating the disturbed grassland in our drone photos, we can measure the damage caused by rooting wild boar. We took drone photos in summer 2023, autumn 2023 and spring 2024 to see how damage varied between seasons.

RELEVANCE FOR THE STUDY REGION

Our initial study showed large differences in boar damage across the study area, and even between neighbouring grasslands. To understand these patterns better, we will take additional photos across the entire study region in autumn 2024.

In our initial results suggest that wild boar visits to pastures - and damages they cause - decreased when livestock was present at the site.

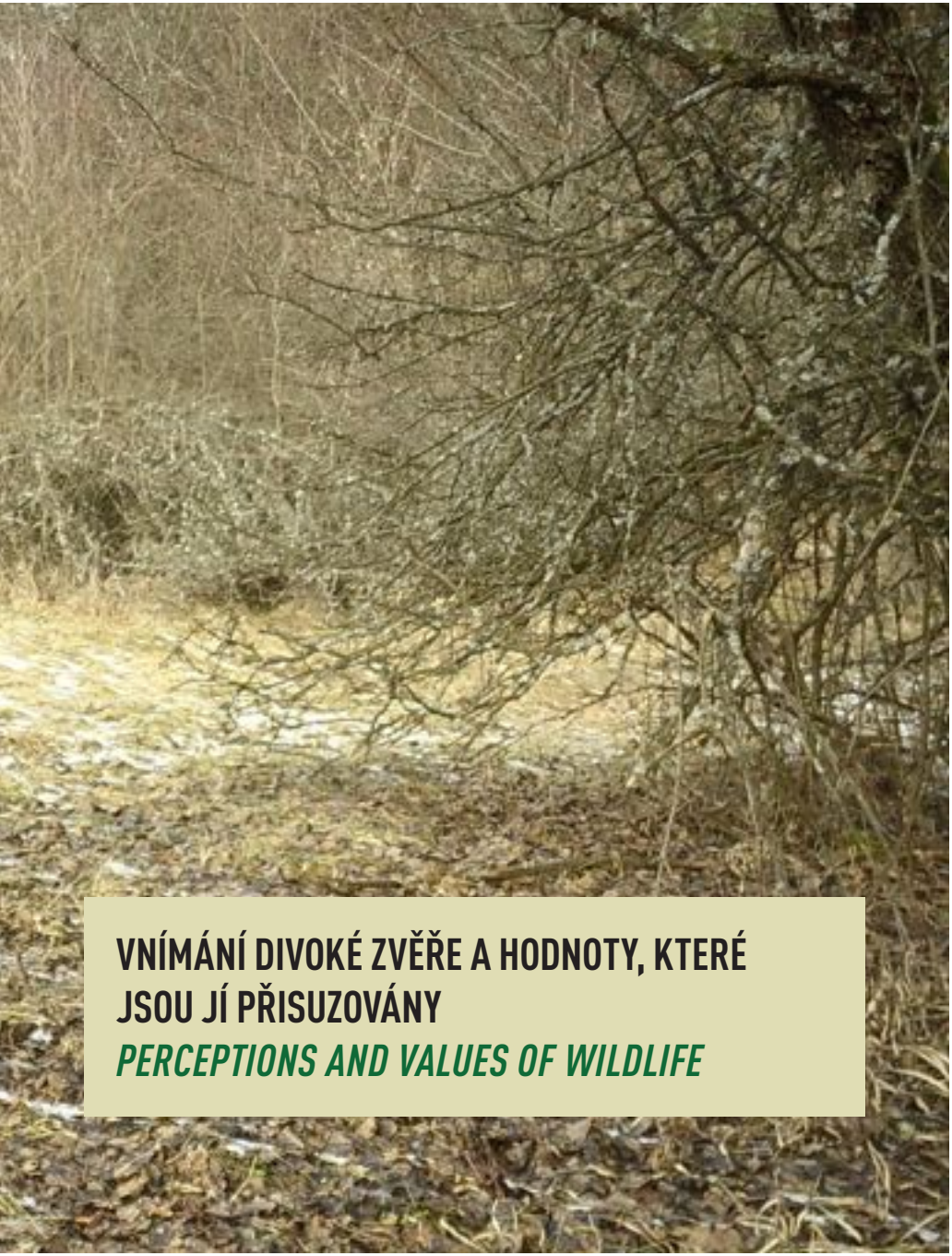

VNÍMÁNÍ DIVOKÉ ZVĚŘE A HODNOTY, KTERÉ JSOU JÍ PŘISUZOVÁNY

PERCEPTIONS AND VALUES OF WILDLIFE

KAPITOLA 5

MÍSTNÍ REZIDENTI A TO, JAK VNÍMAJÍ VELKÉ ŠELMY

SHRNUTÍ

Od roku 2010 do roku 2022 se to, jak obyvatelstvo subjektivně vnímalo velké šelmy, mírně zlepšilo.

Nicméně celkově lidé vnímali, že vztahy mezi člověkem a šelmami se v regionu trochu zhoršily.

Místní věřili, že škody zapříčiněné šelmami a zároveň vyrušování šelem lidskou aktivitou ztěžují vzájemné soužití. To napovídá, že by mohly existovat způsoby, jak situaci zlepšit pomocí cíleného managementu.

ÚVOD

Ve zkoumané oblasti, ale i v celé Evropě se do krajiny navrací rys ostrovid, vlk obecný a medvěd hnědý či se zvyšují jejich počty. To znamená, že tyto velké šelmy žijí nyní blíže lidem, což se stává výzvou pro zvládání konfliktů a zajišťování poklidného soužití.

To, jak lidé vnímají tyto šelmy, může mít dopad na to, jak s nimi dokážeme vyjít. Vnímání a postoje se během času mohou měnit v závislosti na zkušenostech s těmito zvířaty. Některé studie ukazují, že jak se počty šelem zvyšují, mohou strach lidí a negativní postoje vzrůstat. Jiné výzkumy na druhé straně naznačují, že to, že si na zvířata zvykneme, může strach zmenšovat a postoje vůči nim zlepšovat. Většina výzkumů nicméně sleduje postoje vůči velkým šelmám pouze v jednom časovém bodě a chybí výzkumy dlouhodobé.

CHAPTER 5

RESIDENTS' PERCEPTIONS TOWARDS LARGE CARNIVORES IN THE CZECH REPUBLIC

SUMMARY

From 2010 to 2022, residents' personal perceptions of large carnivores became slightly more positive

However, overall, people felt that human-carnivore relations turned slightly more negative in the region

Residents believed that damage caused by carnivores and disturbances from human activities are making it harder to live alongside carnivores. This suggests there might be ways to improve the situation through targeted management.

INTRODUCTION

In our study region and across Europe, the Eurasian lynx, grey wolf, and brown bear are making a comeback or are increasing in numbers. This means these large carnivores are now living closer to people, which brings challenges for managing conflicts and ensuring a peaceful coexistence.

How people feel about these carnivores can impact how well we live alongside them. Perceptions and attitudes can change over time depending on past and current experiences. Some studies show that as carnivore numbers increase, people's fear and negative attitudes might rise. Others suggest that getting used to the animals might reduce fear and improve attitudes. However, most research only looks at perceptions of large carnivores at one point in time, and there is a lack of long-term research.

Naše studie v českých Beskydech, kam se rysi, vlci a medvědi vrací od roku 2003 potom, co po desetiletí v krajině úplně chyběli, má za cíl pochopit, jak se vnímání místních proměnilo mezi lety 2010 a 2022. Abychom prozkoumali, jak se pohledy na soužití s šelmami vyvinuly, využívali jsme metody rozhovorů.

METODA

V roce 2010 a v roce 2022 jsme vedli rozhovory s obyvatelstvem ve více než dvaceti obcích v české části výzkumné oblasti. V roce 2010 jsme mluvili se 158 lidmi a v roce 2022 se 120 lidmi. Rozhovor trval od 30 do 60 minut. Soustředili jsme se na tři druhy velkých šelem: na rysa, vlka a medvěda.

Během rozhovorů jsme se lidí ptali na jejich zkušenosti se šelmami, problémy, kterým čelili, a na to, jak moc tato zvířata tolerují. V roce 2022 jsme se navíc ptali, jak si respondenti a respondentky myslí, že místní se šelmami vycházejí, a zda se to za posledních dvacet let změnilo. Povzbuzovali jsme lidi k tomu, aby své postoje rozvedli.

ZMĚNA VE VNÍMÁNÍ VELKÝCH ŠELEM MEZI LETY 2010 AŽ 2022

Většina respondentů a respondentek jak v roce 2010, tak v roce 2022 věděla, že se v Beskydech vyskytují vlci, rysi a medvědi, ale nezaznamenávala jejich pobytové znaky ani nevídala šelmy samotné. Vlčí přítomnost si uvědomovalo víc lidí v roce 2022 než v roce 2010. Velké šelmy byly obecně vnímané jako plaché, užitečné a ne příliš nebezpečné.

Obyvatelstvo vnímalo, že osobních problémů spojených se soužitím s velkými šelmami od roku 2010 do roku 2022 ubylo. Vlci a medvědi byli například v roce 2022 považováni za méně škodlivé a podle obyvatelstva páchali méně škod na dobytku a divoké zvěři, než tomu bylo v roce 2010. Navíc se respondenti a respondentky v roce 2022 vlků a medvědů méně obávali.

Obyvatelstvo bylo vůči všem třem velkým šelmám v obou letech obecně tolerantní. Většina je vnímala pozitivně, nestavěla se proti jejich šíření, nevnímala potřebu je lovit nebo jinak regulovat a věřila, že šelmy patří do beskydských hor.

.

Our study in the Czech Beskid Mountains, where lynx, wolves, and bears have returned since 2003 after being absent for decade, aims to understand how resident perceptions have changed from 2010 to 2022. We used interviews to explore how views on living with carnivores have evolved.

APPROACH

In 2010 and 2022, we interviewed residents in over 20 different municipalities in the Czech part of the study region. We spoke with 158 people in 2010 and 120 people in 2022. Each interview lasted between 30 and 60 minutes. We focused on three species of large carnivores, the lynx, the grey wolf and the brown bear.

During the interviews, we asked about their experiences with carnivores, the problems they've faced, and how they tolerate these animals. Additionally, in 2022, we asked how they think people in the region live with carnivores and if this has changed over the past 20 years. We encouraged participants to explain their views.

CHANGING PERCEPTIONS OF LARGE CARNIVORES BETWEEN 2010-2022

Most respondents knew about the presence of wolves, lynxes, and bears in the Beskydy Mountains both in 2010 and 2022 but had not seen the animals or their signs. Relatively more people were aware of the presence of wolves in 2022 than in 2010. Large carnivores were generally perceived as shy, useful and not very dangerous.

Residents perceived personal problems of living with large carnivores to have decreased from 2010 to 2022. For example, wolves and bears were seen as less harmful and causing less damage to livestock and wild game in 2022 compared to 2010. Additionally, respondents were less afraid of wolves and bears in 2022 than in 2010.

Residents were generally tolerant of all three carnivore species in both years. Most felt positive about their presence, did not oppose their spread, saw no need for hunting to control them, and believed that carnivores belong in the Beskid Mountains.

ZMĚNY VE VZTAZÍCH MEZI LIDMI A DIVOKÝMI ZVÍŘATY V REGIONU, KTERÉ JSME ZAZNAMENALI

V kontrastu k tomu, jak velké šelmy subjektivně vnímali jednotlivci, měli respondenti a respondentky dojem, že problémy se všemi třemi druhy za posledních 12 let v regionu narostly. Co se týče rysů, většina lidí věřila, že rysové buď žili s lidmi v míru, nebo že byli negativně ovlivňováni lidskými aktivitami. Nicméně ve výsledcích se od roku 2010 do roku 2022 ukázalo mírné zvýšení negativních důsledků přítomnosti rysů na člověka.

Co se týče vlků a medvědů, v poklidné soužití věřilo, na rozdíl od případu rysů, méně respondentů a respondentek. Mezi lety 2010 a 2022 se zvýšily zaznamenané konflikty s vlky a medvědy, což má za následek negativní dopady jak pro lidi, tak pro tato zvířata.

V kontrastu s vlastními zkušenostmi respondenti a respondentky pociťovali, že vliv šelem na lidi žijící v regionu obecně vzrostl. Jako hlavní důvody uváděli jejich zvýšenou přítomnost a škody na majetku a zvýšený strach z vlků a medvědů. Menší strach z divoké zvěře byl ale na druhé straně několika respondenty a respondentkami zaznamenán jako něco, co se ve spojitosti s rysy a vlky změnilo k lepšímu. Co se týče medvědů, tak bylo to, že se více přibližují k lidským obydlím, vnímáno jako něco, co se proměnilo k horšímu. Postoje vůči vlkům byly smíšené, některé poukazovaly na horší, jiné na lepší schopnost vyrovnávat se se škodami, které působí.

Také jsme zjistili, že se proměnilo to, jak lidé vnímají vliv člověka na šelmy. Negativní vliv zahrnuje více lidské aktivity v lesích a rozšiřující se infrastrukturu. Co se týče pozitiv, zvýšilo se povědomí o šelmách a zlepšila se ochrana přírody, zejména rysa.

PERCEIVED CHANGES OF HUMAN-WILDLIFE RELATIONS IN THE REGION

In contrast to individual perceptions, respondents felt that problems with all three carnivore species increased over the past 12 years in the region. For lynx, most believed they either coexisted peacefully with people or were negatively impacted by human activities. However, there was a slight increase in negative effects of lynx on humans from 2010 to 2022.

For wolves and bears, fewer respondents believed in peaceful coexistence compared to lynx. Perceived conflicts with bears and wolves increased between 2010 and 2022, negatively affecting both people and the animals.

In contrast to their own experiences, participants felt the impact of carnivores on people living in the region in general increased. The main reasons that were mentioned were their increased presence and damage to human property and increased fear from wolves and bears. However, decreased fear of wildlife was also noted as a positive factor for wolves and lynx by some participants. For bears, moving closer to settlements was seen as a cause of negative changes. Views on wolves were mixed, with some noting both increased and decreased ability to handle damages.

We also found that people's view on how humans affect carnivores has changed. The negative impacts include more human activity in the forests and expanding infrastructure. On the positive side, there is increased local awareness and better conservation efforts, especially for the lynx.

PŘÍNOSY PRO VÝZKUMNOU OBLAST

V období mezi lety 2010 a 2022 začali mít lidé v Beskydech pozitivnější postoj vůči velkým šelmám. Nicméně ale také cítí, že vztah s těmito zvířaty se o něco víc posunul směrem ke konfliktu. Jestliže pochopíme, proč se postoje mění, může nám to pomoci lépe urovnávat vztahy mezi lidmi a velkými šelmami.

Je důležité vzít na vědomí různost v postojích vůči velkým šelmám. Výzvou v budoucnosti je využít pozitivní zkušenosti k tomu, abychom vztahy s velkými šelmami vylepšily, ale také zredukovat negativní dopady, které velké šelmy na lidi mají.

Management velkých šelem vedoucí ke snížení škod a zabraňování tomu, aby lidé velké šelmy vyrušovali v jejich habitatu, může zlepšit vztahy s těmito zvířaty. Je třeba rozsáhlejšího výzkumu toho, jaký dopad mají lidské aktivity na pohyb šelem a na riziko škod jimi způsobených, ale i toho, jak takovým škodám efektivněji předcházet.

RELEVANCE FOR THE STUDY REGION

People in Beskydy have become more positive about carnivores from 2010 to 2022. However, they also feel that the relationship with these animals has shifted slightly towards more conflict in the region. Understanding why these perceptions change over time can help us better manage human-carnivore relations.

It is important to acknowledge the diversity in views on large carnivores, both positive and negative. The future challenge lies in using positive experiences to improve relationships with large carnivores while also reducing their negative impacts on people's lives.

Managing wildlife to reduce damage from carnivores and disturbances caused by humans can help improve relations with these animals. More research is needed on how human activities affect carnivore movements and chances of damage from carnivores, as well as on how to prevent such damage effectively.

KAPITOLA 6

JAKÝ VLIV MAJÍ HODNOTY NA TO, JESTLI FARMÁŘI TOLERUJÍ VLKY A DIVOKÁ PRASATA, A NA TO, JAKÉ PRAXE VŮČI NIM ZAUJÍMAJÍ?

SHRNUTÍ

Pochopení hodnot, které si lidé ohledně divoké zvěře utvářejí, je důležité, protože formují jejich chování a toleranci vůči divoké zvěři.

Hodnotíme, jak hospodáři a hospodářky hodnotí vlka a divoká prasata, přičemž zohledňujeme jak pozitivní, tak negativní aspekty.

Zjistili jsme, že hospodáři a hospodářky mají širokou škálu hodnot, nejedná se o jednolitou skupinu, názorová rozmanitost je značná.

Výzvou pro výzkumnou oblast je rozpoznat tuto rozmanitost hodnot. Budeme-li vycházet ze sdílených pozitivních hodnot, můžeme být spíše schopni snazšího soužití a zároveň pracovat na omezování konfliktů s divokou zvěří.

ÚVOD

Tato studie se zaměřuje na hodnoty a toleranci hospodářů a hospodářek vůči volně žijícím zvířatům, vychází přitom z témat diskutovaných v kapitole 5. V této části se hlouběji zabýváme tím, jak hodnoty hospodářů a hospodářek ovlivňují jejich toleranci a chování vůči divokým prasatům a vlkům. Hodnotám je třeba porozumět, protože často tvoří základ chování a tolerance lidí vůči divoké zvěři. Většina studií se však zaměřuje pouze na škody, které divoká

CHAPTER 6

THE INFLUENCE OF VALUES ON FARMERS' TOLERANCE AND BEHAVIOR TOWARDS THE WOLF AND WILD BOAR

SUMMARY

Understanding people's values of wildlife is important because they shape their behavior and tolerance towards wildlife.

We assess how farmers value the wolf and wild boar, considering both positive and negative aspects.

We found that farmers have a wide range of values, showing significant diversity between them.

A challenge for the study region is to recognize this variety of values. By building on shared positive values, we may be able to facilitate coexistence while also working on reducing conflicts with wildlife.

INTRODUCTION

This study focuses on farmers' values and tolerance towards wildlife, building on the themes discussed in chapter 5. Here, we dive deeper into how farmers' values influence their tolerance and behavior towards wild boar and wolves. Values are crucial to understand as they often form the basis of people's behavior and tolerance towards wildlife. However, most studies only focus on the damage that wildlife might cause, neglecting other types of values, including the benefits of sharing a landscape

zvěř může způsobovat, a opomíjí jiné typy hodnot, včetně přínosů sdílení krajiny s divokými zvířaty. Přestože jsou hodnoty relativně stabilní, mohou se při změnách krajiny měnit. Dopad změn krajiny na to, jak lidé vnímají divokou zvěř, však zatím zůstává neprozkoumaný.

V této studii zkoumáme tři typy hodnot: hodnoty plynoucí ze samotné podstaty, instrumentální a relační hodnoty. Hodnoty, jenž plynou ze samotné podstaty, se týkají práva vlků a divokých prasat na existenci v krajině bez ohledu na jejich užitečnost pro lidi. Instrumentální hodnoty zahrnují výhody i nevýhody, které mohou lidé při soužití s těmito zvířaty pociťovat. Příkladem výhod je maso získané lovem divokých prasat, příjmy z vlčí turistiky nebo vlci snižující stavy kopytníků. Nevýhodami mohou být škody na zemědělské produkci, psychický stres ze sdílení krajiny s těmito zvířaty nebo nadbytečná práce za účelem ochrany farem před divokou zvěří.

Relační hodnoty poukazují na důležitost smysluplných vztahů a odpovědnosti mezi lidmi a divočáky/vlky a mezi lidmi a volně žijícími zvířaty. Mohou zahrnovat pocit většího propojení s přírodou při setkání s vlky nebo divokými prasaty, uspokojení z péče o volně žijící zvířata nebo ze zajišťování toho, aby se z těchto zvířat mohly těšit i budoucí generace. Relační hodnoty však mohou blahobyt ovlivňovat i negativně, například vznikem konfliktů s ostatními členy komunity kvůli divoké zvěři nebo pocity chovatelů a chovatelek, že naplnění role pečovatelů a pečovatelek o svá stáda je velmi obtížné.

Pochopit tuto hodnotovou rozmanitost a určení, které hodnoty jsou důležité, je zásadní pro porozumění tomu, jakým způsobem mohou hospodáři a hospodářky tolerovat divoká prasata a vlky nebo jak se k nim mohou chovat. To následně pomáhá zlepšovat strategie pro snižování konfliktů mezi lidmi a divokou zvěří. Naším cílem bylo zjistit, jaké hodnoty lidé přisuzují vlkovi a divokým prasatům, pochopit, jak tyto hodnoty souvisejí se změnami ve využívání půdy, a prozkoumat, jak tyto hodnoty ovlivňují toleranci a chování lidí vůči divoké zvěři.

METODA

Abychom porozuměli hodnotám, které hospodáři a hospodářky přisuzují vlkům a divokým prasatům, oslovili jsme nejprve menší skupinu hospodářů a hospodářek, se kterými jsme vedli volnější rozhovory postavené na vyprávění. Na základě poznatků získaných z těchto rozhovorů jsme

with wild animals. Although values are relatively stable, they can change when the landscape changes. Yet, the impact of landscape changes on how people view wildlife remains unknown.

In this study we explore three types of values: intrinsic, instrumental and relational values. Intrinsic values refer to the right of wolves and wild boar to exist in the landscape, regardless of their usefulness to people. Instrumental values include both the benefits and drawbacks people may obtain from these animals. Examples of benefits are hunting wild boar for meat, income from wolf tourism, or wolves reducing ungulate populations. Drawbacks could be damage to agricultural production, psychological stress from sharing a landscape with these animals, or the extra work needed to protect farms from wildlife.

Relational values refer to the importance of meaningful relationships and responsibilities between humans and boars/wolves, and between humans over wildlife. This could include feeling more connected to nature when seeing wolves or wild boar, the satisfaction of taking care of wildlife, or ensuring future generations can also enjoy these animals. However, relational values may also negatively impact well-being, for instance, conflicts with other community members over wildlife or a farmer feeling it difficult to fulfill their role as a caretaker of their livestock.

Understanding this diversity of these values and which ones are important is crucial to understand how farmers may tolerate or behave towards wild boar and wolves. This, in turn, helps to improve strategies to reduce human-wildlife conflicts. We aimed to identify which values people assign to the wolf and wild boar; understand how these values relate to land-use change; and examine how these values influence tolerance and behavior towards wildlife.

APPROACH

To understand the values farmers assign to wolves and wild boar, we first conducted narrative interviewing with a small group of farmers. Based on the insights gained from these interviews, we designed a survey with standardized questions to reach more farmers.

vytvořili standardizovaný dotazník s pevnou sadou otázek, který nám umožnil oslovit více hospodářů a hospodářek.

V roce 2022 jsme hovořili s 29 hospodáři a hospodářkami z České republiky a Slovenska, každý rozhovor trval přibližně hodinu. Jako metodu jsme použili tzv. narativní rozhovor, která lidem umožňuje sdílet své hodnoty prostřednictvím vlastních příběhů. Vliv výzkumníků je tak minimální a hospodáři a hospodářky mohou vycházet ze svých osobních zkušeností. Skrze tyto příběhy jsme zjistili, že hospodáři a hospodářky projevili během svých vyprávění všechny tři typy zkoumaných hodnot, včetně jejich jak pozitivních, tak i negativních aspektů. Zjištěné hodnoty byly následně použity k vytvořen otázek pro následující průzkum.

V roce 2023 jsme napříč výzkumnou oblastí vyzpovídali celkem 127 hospodářů a hospodářek, s každým z nich jsem strávili 1 až 1,5 hodiny. Průzkum byl rozdělen do čtyř částí. V první části jsme se zemědělců ptali na jejich celkový vztah k přírodě. Ve druhé části jsme se ptali na konkrétní otázky týkající se jejich pohledu na divoká prasata a vlky, přičemž měli označit míru souhlasu či nesouhlasu s různými výroky o těchto zvířatech. Tyto výroky se týkaly vždy 1 ze 3 zkoumaných typů hodnot. Ve třetí části průzkumu hospodáři a hospodářky uváděli, která tvrzení o divokých prasatech a vlcích jsou pro ně nejdůležitější, a vysvětlovali, zda a případně jak změny ve využívání půdy tyto názory ovlivnili. Ve čtvrté části jsme se hospodářů a hospodářek ptali na jejich toleranci a chování vůči divokým prasatům a vlkům. Zjišťovali jsme také informace o jejich hospodářství a zkušenosti s divokou zvěří na jejich farmě. Tyto průzkumy umožňují vhled do toho, jak hospodáři a hospodářky vnímají divoká prasata a vlky a jak s nimi soužívají v kontextu měnící se krajiny.

In 2022, we talked with 29 farmers from the Czech Republic and Slovakia, spending about one hour for each interview. We used a method called narrative interviewing, which lets people share their values through their own stories. This way, the researchers' influence is minimal, and the farmers can speak from their personal experiences. Through these stories, we found that farmers expressed all three types of values, including both the positive and negative aspects. The identified values were then used to structure the questions of the follow-up survey.

We surveyed 127 farmers across the study region in 2023, each lasting between 1 and 1.5 hours. The survey was divided into four parts. In the first part, we asked farmers about their overall relationship with nature. In the second part, we asked specific questions about their views on wild boar and wolves, having them indicate their level of agreement or disagreement to various statements about these animals. These statements were related to either an intrinsic, instrumental or relational value. In the third part of the survey, farmers indicated which statements about wild boar and wolves were most important to them explained if and how land-use change affected these views. In the fourth part, we asked farmers about their tolerance and behavior towards wild boar and wolves. We also gathered information about their farm and experiences with wildlife on their farm. These surveys provide insights into how farmers view and interact with wild boar and wolves in the context of changing landscapes.

PŘÍNOSY PRO VÝZKUMNOU OBLAST

Získaná data stale prochází analýzou, ale zde alespoň několik prvních poznatků:

Hospodáři a hospodářky projevili všechny tři typy zkoumaných hodnot, včetně jejich jak pozitivních, tak i negativních aspektů. Naše výsledky naznačují, že zaměření pouze na škody způsobené volně žijícími zvířaty a konflikty nezachycuje celý obrázek.

Hospodáři a hospodářky se domnívali, že "negativní hodnoty" se v posledních desetiletích změnily nejvíce, zejména pokud jde o škody na úrodě či dobytku a péči o hospodářská zvířata.

Většina hospodářů a hospodářek se považuje za správce, partnery nebo součástí přírody, což naznačuje vyvážený a kooperativní vztah. Malý počet hospodářů a hospodářek se však považuje za "pány" přírody a vidí člověka jako toho, kdo drží kontrolu nad přírodou. Tito hospodáři a hospodářky často vyjadřovali více negativních hodnot vůči vlkům a divokým prasatům.

Tolerance vůči volně žijícím zvířatům se mezi jednotlivými hospodáři a hospodářkami značně liší. Někteří byli otevřeni každodennímu pobytu divoké zvěře na svých farmách, zatímco jiní nejsou ochotni ji na svých farmách tolerovat vůbec.

Jednou z výzev pro výzkumnou oblast je rozpoznat celkový rozsah těchto hodnot. Zaměřením se na sdílené pozitivní hodnoty můžeme lépe podpořit soužití, řešit témata spojená s problematikou volně žijících zvířat a podpořit hospodáře a hospodářky v jejich roli pečovatelů a pečovatelek.

RELEVANCE FOR THE STUDY REGION

We have not yet analyzed the entire data set, but here a few initial insights:

Farmers expressed intrinsic, instrumental, and relation values, both positive and negative. Our results indicate that focusing only on wildlife damage and conflict does not capture the full picture.

Farmers felt that 'negative values' changed the most over the past decades, especially when it came to crop and livestock damage and caring for their livestock.

Most farmers see themselves as stewards, partners or participants in nature, indicating a balanced and cooperative relationship. However, a small number view themselves as 'masters' of nature, seeing humans as in control. These farmers often had more negative values of wolves and wild boar.

Tolerance for wildlife varies largely among farmers. Some were open to having wildlife on their farms daily, while others are not willing to tolerate them on their farms.

One challenge for the study region is to recognize this range of values. By focusing on shared positive values, we may be able to promote coexistence, address the issues around problems with wildlife, and to support farmers in their role as caretakers.

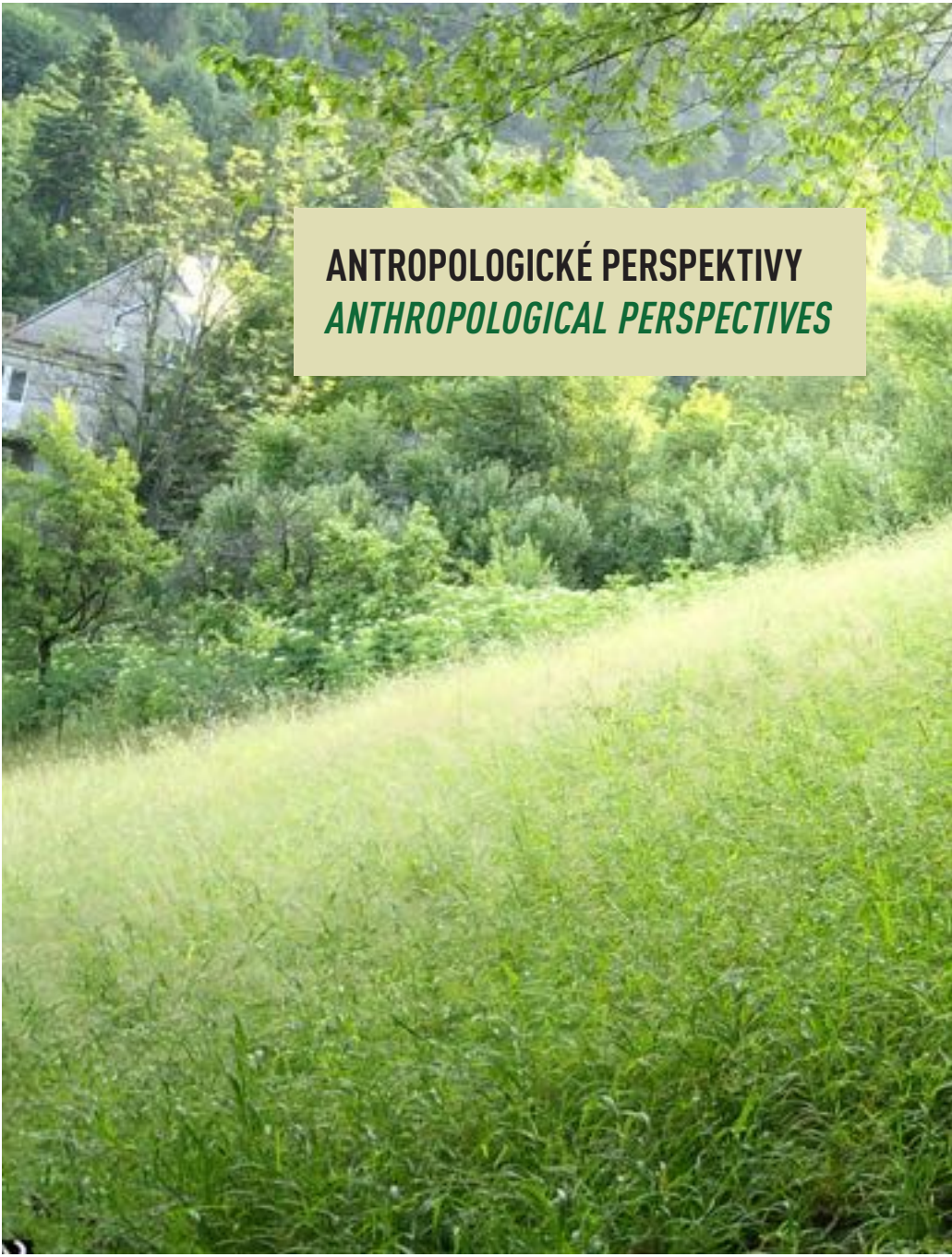

ANTROPOLOGICKÉ PERSPEKTIVY
ANTHROPOLOGICAL PERSPECTIVES

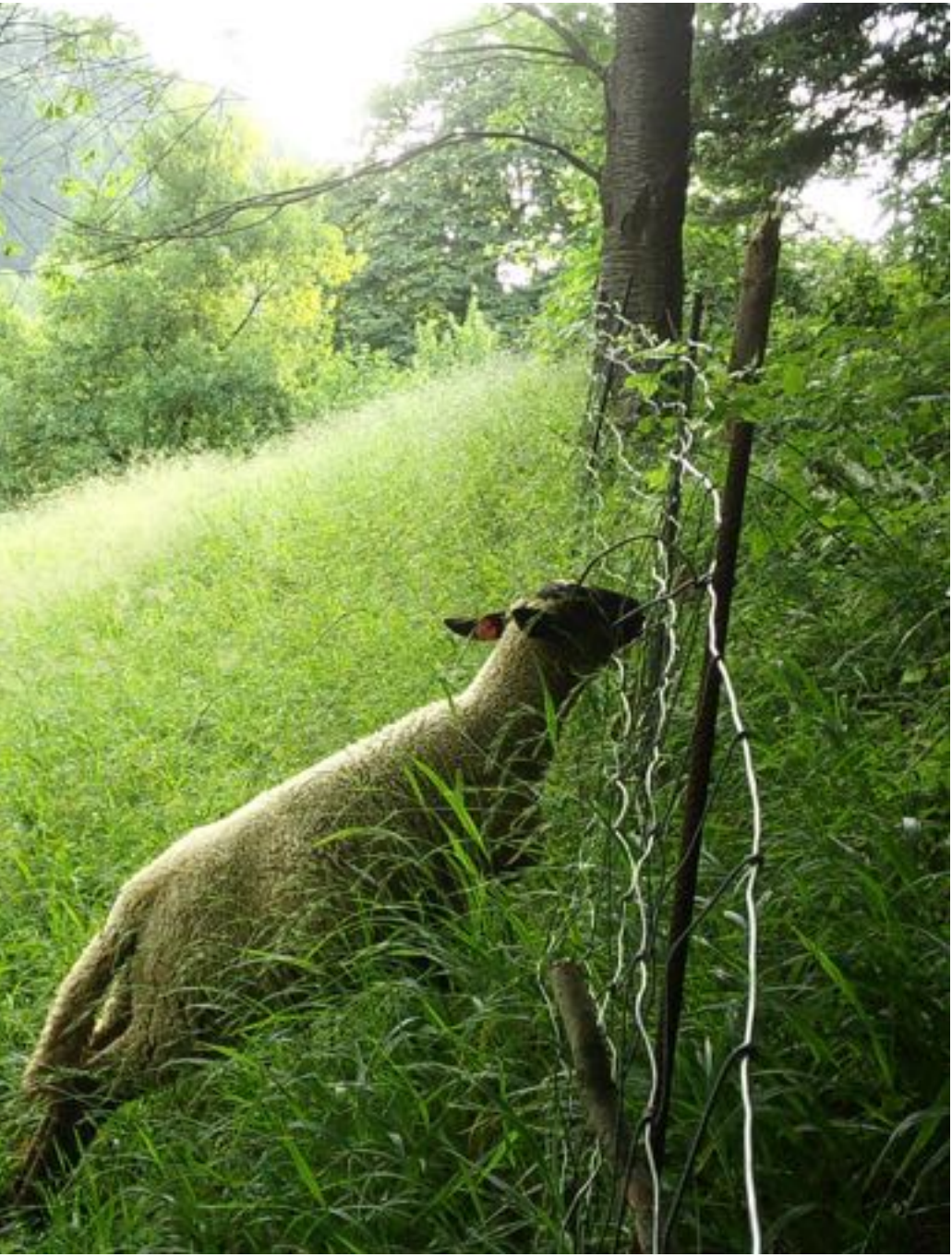

KAPITOLA 7

O OVCÍCH, VLCÍCH A LIDECH

SHRNUTÍ

Co se týče škod způsobených vlkem obecným, nejčastější obětí jejich útoků se ve výzkumné oblasti stávají ovce, čímž trpí ony i jejich chovatelé a chovatelky.

Zatímco obecný narativ zdůrazňuje potřebu lepšího zabezpečení stád a existenci finančních kompenzací, málo se mluví o tom, co chov ovcí obnáší a co znamenají zabité a napadené ovce jak pro lidi, kterým ovce patří, tak pro zbytek ovčího stáda.

Jsou ovce pouhými pasivními oběťmi vlků, či mohou být v tomto konfliktu také aktivními účastnicemi a účastníky?

ÚVOD

V roce 2023 bylo v Moravskoslezském a Zlínském kraji vlkem usmrceno celkem 261 ovcí a v roce 2022 celkem 275 ovcí (navratvlku.cz), což je zdaleka nejvíce ze všech druhů dobytka. Chovatelé a chovatelky ovcí se situací nejsou spokojeni, a byť mnozí využívají dotací na ochranu stád před šelmami i kompenzací za stržená zvířata, nezdá se, že by to situaci posledních let uklidňovalo. Pomoci pochopit rozhořčení lidí chovajících ovce nám může hlubší pohled do jejich života, jejich soužití s ovcemi a všeho, co toto soužití obnáší.

Jelikož obecně ovce považujeme za hospodářská zvířata, která chováme zejména pro lidský užitek, nejsme zvyklí o nich uvažovat jako o zvířatech, ke kterým bychom chovali nějaký zvláštní vztah, jak o tom uvažujeme např. v souvislosti s našimi domácími mazlíčky. Chov ovcí ale zahrnuje

CHAPTER 7

OF SHEEP, WOLVES AND MEN

SUMMARY

Concerning damages caused by the gray wolf, the most frequent victims of their attacks in the research area are sheep and their breeders and keepers.

While the general narrative emphasizes the need for better herd security and the existence of financial compensation, little is said about what sheep farming entails and what killed and injured sheep mean for both the people who own the sheep and for the rest of the sheep flock.

Are sheep merely passive victims of wolves or can they also be active participants in this conflict?

INTRODUCTION

In 2023, a total of 261 sheep were killed by wolves in the Moravian-Silesian and Zlín regions, and a total of 275 sheep in 2022 (navratvlku.cz), by far the most of any livestock species. Sheep farmers and breeders are not happy with the situation and although many take advantage of subsidies to protect their flocks from wolves as well as compensation for sheep that are killed, this does not seem to have calmed the situation in recent years. A deeper insight into their lives, their coexistence with sheep and all that this entails can help us understand the resentment of people keeping sheep.

Since we generally think of sheep as livestock that we keep mainly for human use, we are not used to thinking of them as animals with which we have a special relationship, as we do, for example, with our pets. But sheep farming also involves a relationship with the landscape, its history, its form, our

také vztah ke krajině, její historii, vztah k její podobě, k předkům a regionu. Vztah k ovcím samotným zase zahrnuje každodenní péči, spolupráci s nimi a schopnost ovce ve stádě rozlišovat a tvořit si vztah k některým z nich individuálně. Navíc některým chovatelům a chovatelkám ovce pomáhají zajišťovat živobytí či alespoň jeho část.

Samy ovce nejsou „hloupými zvířaty", jak se o nich někdy mluví, ani produkty ve „spižírně", které čekají na to, až je vybere vlk. Ovce a jejich chování jsou z velké části utvářené lidmi a praktikami, které nám umožňují je chovat, což jsou v současné době zejména ohrady. Ty ale ovcím neumožňují před vlky prchat jako tomu je např. tam, kde se ovce chovají na volno s pastýřem. Nakonec jsou to často ovce, kdo plot zničí ve snaze před vlky uprchnout, a plot se jim v této snaze může stát osudným. Ovce se tedy musí vlkům bránit jinak, a to s pomocí člověka, kterého svou prací a afektivitou nutí k tomu, aby hledal cesty, jak je bránit.

METODA

Ve svém bádání vycházím z metody etnografie, která spočívá zejména v tzv. zúčastněném pozorování, kdy je výzkumnice aktivně přítomná při tom, co výzkumní partneři a partnerky dělají. Zúčastněné pozorování jsem prováděla na třech ovčích farmách, kde jsem dohromady strávila asi osm týdnů, v rámci kterých jsem na farmách také pracovala. Kromě toho vycházím z několika desítek rozhovorů, které jsem vedla s chovateli a chovatelkami ovcí napříč celým výzkumným regionem.

ancestry and our region. The relationship with the sheep themselves involves daily care, cooperation and the ability to distinguish and form relationships with some of the sheep in the flock individually. In addition, for some farmers and breeders, sheep help to provide a livelihood, or at least part of it.

The sheep themselves are not "stupid animals" as they are sometimes referred to, nor are the products in the "larder" waiting to be picked by the wolf. Sheep and their behaviour are largely shaped by humans and the practices that enable us to keep them, which are currently mainly enclosures. However, these do not allow sheep to escape from wolves as is the case, for example, where sheep are free-range with a shepherd. In the end, it is often the sheep who destroy the fence in an attempt to escape the wolves, and the fence may become fatal to them in this effort. Sheep must therefore defend themselves against wolves in a different way, with the help of humans: sheep prompt their human keepers to find ways of defending them.

APPROACH

The research is based on the method of ethnography, which consists mainly in participant observation, where the researcher is actively present in what the research partners are doing. I conducted participant observation on three sheep farms, where I spent a total of about eight weeks, during which I also worked on the farms. In addition, I drew on several dozen interviews I conducted with sheep farmers and sheep keepers across the research region.

PŘÍNOSY PRO VÝZKUMNOU OBLAST

Na základě toho, že ukážeme, co chov ovcí skutečně obnáší, bude možné argumentovat pro přiléhavější řešení konfliktů způsobených útoky šelem na hospodářská zvířata.

Co je na stávajícím systému dotací a kompenzací neefektivní? Je třeba mluvit o časové náročnosti chovatelství hospodářských zvířat a z toho vycházející potřebě přímé pomoci se stavbou ohradníků nebo administrativou týkající se žádostí o dotace. Kompenzace by se možná měly nějakým způsobem týkat také ovcí přeživších útoky vlků, které mohou v reakci na napadení ztrácet mléko či dokonce potratit, a dalších nepřímých následků útoků.

Můžeme také zvažovat, zda politicky podporovat (ve formě dotací a kompenzací) ohradníky a pastevecké psy či volnou pastvu s pastýři a pastýřkami. Chov pasteveckých psů bez pastýřů v turisticky hojně využívaných Beskydech naráží na mnohé problémy, které dopadají spíše na lidi chovající ovce než na nezodpovědně či nepoučeně jednající výletníky.

RELEVANCE FOR THE STUDY REGION

By showing what sheep farming really entails, it will be possible to argue for a more appropriate solution to the conflicts caused by attacks on livestock by carnivores.

What is inefficient about the current system of subsidies and compensation? There is a need to talk about the time-consuming nature of livestock farming and the consequent need for direct help with fencing or the paperwork involved in applying for subsidies. Compensation should perhaps also apply to sheep surviving wolf attacks who may lose their milk or even miscarry in response to an attack, and other indirect consequences of attacks.

We can also consider whether to politically support (in the form of subsidies and compensation) fencing and herding dogs, or free grazing with shepherds. Keeping shepherd dogs without shepherds to watch them can cause many problems in the touristic Beskydy Mountains, the repercussions of which affect sheep breeders more than the potentially irresponsible or uninformed tourists that cause them.

SPOLUPRÁCE ZÚČASTNĚNÝCH STRAN A KRAJINY BUDOUCNOSTI

STAKEHOLDER COOPERATION AND FUTURE LANDSCAPES

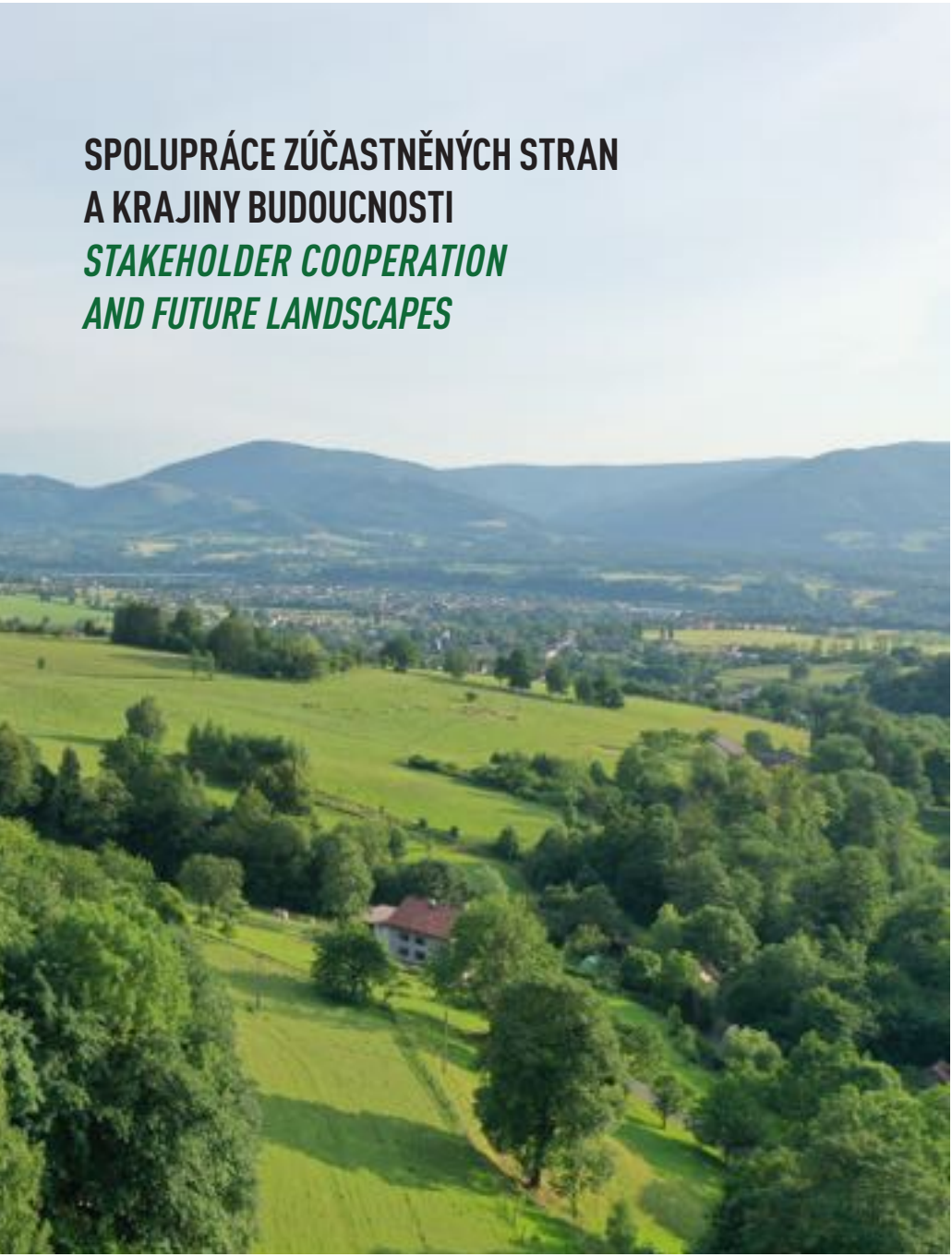

KAPITOLA 8

SPOLUPRÁCE ZÁJMOVÝCH SKUPIN ZASAHUJÍCÍCH DO INTERAKCÍ MEZI ČLOVĚKEM A DIVOKOU ZVĚŘÍ

SHRNUTÍ

Problémy s divokou zvěří byly vnímány jako narůstající problém, často proto, že se lidé neshodnou na tom, jak je řešit.

Spolupráce zájmových skupin závisela především na tom, zda sdílely stejné názory ohledně problémů a řešení spojených s interakcí mezi lidmi a divokou zvěří.

Různé skupiny lidí a zájmové strany sdílely některé základní myšlenky: věřily v nutnost dobrého vztahu k divoké zvěři a v zachování kulturní krajiny.

Vycházení z těchto společných přesvědčení a příběhů a vzájemné navazování kontaktů může v budoucnu přispět k omezení konfliktů s volně žijícími zvířaty.

ÚVOD

Jak již bylo popsáno v předchozích kapitolách, hospodáři a hospodářky v západokarpatské oblasti často čelí problémům s vlky a divokými prasaty. Tyto problémy se zhoršují, když se lidé neshodnou v otázkách správy divoké zvěře či její ochrany. Jak pro komunity žijící v regionu, tak i pro divokou zvěř je důležité pochopit, co je příčinou těchto neshod, a hledat možnosti spolupráce.

Většina výzkumů na toto téma se však nezaměřuje na sociální důvody těchto konfliktů nebo na to, jak podpořit spolupráci mezi různými (zájmovými) skupinami. Studie ukazují, že historie dané oblasti ovlivňuje

CHAPTER 8

STAKEHOLDER COOPERATION IN HUMAN-WILDLIFE INTERACTIONS

SUMMARY

Problems with wildlife were perceived as a growing problem, often because people do not agree on how to handle them.

Stakeholder cooperation depended mostly on whether they shared the same beliefs about the problems and solutions of human-wildlife interactions.

Different groups of people or stakeholders did share some common ideas: they believe in having a good relationship with wildlife and in preserving the cultural landscape.

Starting from these shared beliefs and stories, and connecting with each other, may help reduce conflicts with wildlife in the future.

INTRODUCTION

As described in the previous chapters, farmers in the Western Carpathian region often face problems with wolves and wild boars. These problems get worse when people disagree about wildlife management or conservation efforts. For both the communities living in the region and wildlife, it is important to understand what causes these disagreements and find ways to work together.

However, most research on these issues does not focus on the social reasons behind these conflicts or how to promote cooperation among different (stakeholder) groups. Studies show that the history of the area

to, jak lidé vnímají divokou zvěř a jak v těchto konfliktech jednají. Změny ve využívání půdy, ekonomice a společnosti v průběhu času mohou mít také vliv na to, jak dnes lidé s volně žijícími zvířaty soužívají. Navzdory tomu se výzkum blíže nezabýval tím, jak minulost ovlivňuje dnešní konflikty v oblasti ochrany přírody.

Tato kapitola se zaměřuje na pochopení toho, které zájmové skupiny a lidé spolupracují při ochraně vlků a při správě divokých prasat, dále jak přesvědčení lidí ovlivňuje, s kým spolupracují, a v neposlední řadě, jak historické příběhy lidí souvisejí s jejich přesvědčením a s tím, jaké kooperace utvářejí.

METODA

Uskutečnili jsme 21 rozhovorů s různými zájmovými skupinami, zastupující chovatele, zemědělce, nevládní organizace zabývající se ochranou přírody, myslivce, chráněné krajinné oblasti (CHKO), lesníky, cestovní ruch, prostředníky a místní samosprávu. Každý rozhovor trval 1 až 2 hodiny. Jsme si vědomi toho, že jsme nevedli rozhovory se všemi zájmovými skupinami v oblasti výzkumu, ale pouze s vybranými přítomnými skupinami. Snažili jsme se však vždy vést rozhovory s více než jen jednou zájmovou skupinou pro každé důležité odvětví v regionu.

Během rozhovorů jsme se účastníků a účastnic nejprve ptali na jejich zapojení do ochrany vlků, správy divokých prasat a soužití mezi lidmi a divokými zvířaty. Zadruhé jsme se jich ptali, zda vědí o dalších lidech, skupinách a organizacích, které se zabývají ochranou vlků nebo správou divokých prasat. Zatřetí jsme účastníky a účastnice požádali, aby nám blížeji popsali, s kým spolupracují, a vysvětlili, na čem, jak a proč spolupracují. Začtvrté jsme se účastníků a účastnic ptali na jejich názory na ochranu vlků a správu divokých prasat a na jejich příběhy týkající se historických událostí souvisejících s ochranou vlků, správou divočáků a soužití lidí a divoké zvěře obecně. Zaměřili jsme se na historické události z let 1989 až 2022, abychom zajistili, že je má většina účastníků stále v živé paměti. Historický vývoj byl chápán prostřednictvím vlastních příběhů zájmových stran o tom, jak historické události ovlivňují současné úsilí o ochranu a správu divoké zvěře a dále soužití lidí s divokými zvířaty. To nám pomohlo spatřit, jak historie lidí formuje jejich současné jednání a spolupráci ohledně vlků a divokých prasat.

affects how people feel about wildlife and how they act in these conflicts. Changes in land use, the economy and society over time can also impact how people interact with and over wildlife today. Despite this, research has not looked closely at how the past affects today's conservation conflicts.

This chapter focuses on understanding which stakeholders and people cooperate in wolf conservation and wild boar management, how people's beliefs influence who works together, and how people's historical stories relate to their beliefs and the cooperations they form.

APPROACH

We conducted interviews with 21 different stakeholders, representing farmers, conservation NGOs, gamekeepers, the Protected Landscape Areas (PLAs), forestry, tourism, consultancy and local government. Each interview lasted between one and two hours. We are aware that we did not interview all stakeholders in the study region but only a selection of present stakeholders. However, we aimed to interview more than one stakeholder representing an important stake in the region.

During the interviews, we first asked participants about their involvement in wolf conservation, wild boar management and human-wildlife interactions. Second, we asked whether they knew about other people, groups and organizations involved in wolf conservation or wild boar management. Third, we asked participants to tell us more about who they worked with, and to explain on what, how, and why they work together. Fourth, we asked participants about their beliefs of wolf conservation and boar management, and about stories regarding historical events related to wolf conservation, boar management, and human-wildlife interactions in general. We focused on historical developments from 1989 to 2022 to ensure they were within living memory for most participants. Historical developments were understood through stakeholder's own stories about how past events influence current conservation and management efforts and peoples' interactions with wildlife. This helped us see how people's histories shape their present-day actions and cooperation regarding wolves and boars.

SPOLUPRÁCE ZÁJMOVÝCH SKUPIN PŘI OCHRANĚ VLKŮ A SPRÁVĚ DIVOKÝCH PRASAT

Spolupráce zájmových skupin ohledně vlků se zaměřuje na tři hlavní cíle: zachování vlčí populace a provádění vědeckého výzkumu, snižování konfliktů mezi lidmi a vlky a prosazování omezení vlčí populace. Spolupráce v oblasti divokých prasat je zaměřena především na snižování škod způsobených divočáky a řízení jejich lovu.

Příkladem spolupráce jsou nevládní organizace zabývající se ochranou přírody, správy CHKO a státní správa, které spolupracují na přeshraničním trasování vlků pomocí GPS. V České republice nevládní organizace a místní samosprávy shromažďují vzorky vlčí DNA pro další výzkum. Na Slovensku státní a místní orgány, správy CHKO, nevládní organizace zabývající se ochranou přírody a konzultanti plánovali ekodukt, který má pomoci divokým zvířatům bezpečně překonat dálnici.

Ke snížení konfliktů s vlky využívají zájmové skupiny systém kompenzací za hospodářská zvířata usmrcená vlky, do něhož jsou zapojeny místní úřady, státní správa a chovatelé ovcí. Tento proces je často zdlouhavý a složitý, proto zemědělci někdy vyhledávají pomoc konzultantů nebo nevládních organizací zabývajících se ochranou přírody. Další snahy o spolupráci zahrnují vzdělávací semináře pro myslivce a lesníky o ekologii vlků a jejich přínosech a také tvorba vzdělávacích materiálů pro školy. Některé zájmové skupiny spolupracují na snížení populace vlků nebo omezování jejich návratu pomocí médií a lobbingu u místních samospráv.

Divoká prasata působí škody na zemědělských plodinách, polích, zahradách, plotech a lesních porostech. Jako nejjednodušší řešení je vnímán jejich odlov, který provádějí především zemědělci a myslivci. Lov divočáků má svou tradici jak v České republice, tak i na Slovensku, Myslivecké honitby se snaží udržet určitou populaci divočáků a v zimě je přikrmují, což může kvůli zvýšeným škodám zhoršovat vztahy se zemědělci, lesníky a místní samosprávou.

STAKEHOLDER COOPERATION IN WOLF CONSERVATION AND WILD BOAR MANAGEMENT

Stakeholder cooperation regarding wolves focused on three main purposes: conserving the wolf population and conducting scientific research, reducing conflicts between people and wolves, and advocating for limiting the wolf population. Cooperation on wild boar mainly aims to reduce damage caused by boars and manage their hunting (for sport).

Examples of cooperation include conservation NGOs, PLA administrations and State government, working together on tracking wolves with GPS across borders. In the Czech Republic, a conservation NGO and local government collect wolf DNA samples research. In Slovakia, state and local authorities, PLA administrations, conservation NGOs and consultants were planning an eco-duct to help wildlife cross a motorway safely.

To reduce conflicts with wolves, stakeholders use a compensation scheme for livestock killed by wolves, involving local administrations, state government, and sheep farmers. This process is often long and complex, so farmers sometimes seek help from consultants or conservation NGOs. Other cooperative efforts include educational workshops for gamekeepers and foresters on wolf ecology and the benefits, as well as educational school materials. Some stakeholders work together to reduce the wolf population or limit their return by using media and lobbying local government.

Wild boar cause damage to crops, fields, gardens, fences, and forest plantations. The simplest perceived solution is to hunt boar, a task mainly done by farmers and gamekeepers. Boar hunting is traditional in both the Czech Republic and Slovakia, Hunting grounds aim to maintain a certain boar population, feeding them in winter, which can strain relationships with farmers, foresters, and local government due to the increased boar damage.

VLIV PŘESVĚDČENÍ ZÁJMOVÝCH SKUPIN NA JEJICH SPOLUPRÁCI

Zjistili jsme, že sdílené přesvědčení pomáhá lidem spolupracovat. Ti, kteří spolupracovali, měli podobná přesvědčení o programech a institucích, zejména o problémech s kompenzačními programy za škody způsobené vlky a také dotačními programy na ochranu před vlky, přesvědčení měla podobná i v (negativních) názorech na zemědělské a environmentální regulace.

Zájmové skupiny se rozcházely v názorech na to, zda jsou příčinou problému vlci a divoká prasata, nebo zda je na vině lidská činnost a způsob hospodaření. Většina zájmových skupin se domnívala, že problémy jsou způsobeny také selháním na úrovni vlády, kooperace a správy.

Zájmové skupiny navrhovaly různá řešení ohledně ochrany vlků a správy divočáků. Zde se různé skupiny dělily na ty, které podporují snahy o ochranu přírody, jako je zamezování lovu vlků, zpřísnění regulací rozvoje a zlepšení vzdělávání, a na zúčastněné strany, které upřednostňují řešení založená na lovu, jako je usmrcování problémových zvířat, vymezení oblastí pro divokou zvěř nebo obnovení sezónních období povoleného odlovu vlků.

Zájmové skupiny se také rozcházely v názoru na to, kdo by podle nich měl být pověřen realizací těchto opatření. Mezi časté odpovědi patřilo zapojení volených úředníků a klíčových zájmových skupin, jako jsou lokální skupiny, vědci zabývající se ochranou přírody nebo lesníci. Někteří si myslí, že by se mělo zapojovat pouze místní obyvatelstvo a skupiny, zatímco jiní dávají přednost tomu, aby se problematikou zabývali pouze kvalifikovaní odborníci.

Většina zájmových skupin se shodla na vzájemně prospěšném vztahu s přírodou. Několik z nich však věří v přísnější kontrolu přírody. Vedle toho většina zájmových skupin dává přednost kulturní krajině utvářené lidskou činností, jen několik z nich by raději vidělo divočejší krajinu s menším zásahem člověka.

THE INFLUENCE OF STAKEHOLDERS' BELIEFS IN COOPERATION

We found that shared beliefs help people work together. Those who co-operated had similar beliefs on programs and institutions, especially the challenges with compensation and subsidy schemes for wolf damage and protection from wolves, as well as on (negative) views on agricultural and environmental regulations.

There was a divide between stakeholders on whether wolves and boars are the cause of the problem, or whether human activity and management are to blame. Most stakeholders believed that the problems are also caused by failures in governance, cooperation and management.

There were various solutions proposed for wolf conservation and boar management. Here stakeholders were divided between those that support conservation efforts, like preventing wolf hunting, tightening development regulations, and improving education, and stakeholders favoring hunting-based solutions, like lethal control of problem animals, designated areas for wildlife, or reinstating seasonal hunting periods for wolves.

Stakeholders also differed on who they think should implement these solutions. Common answers include involving elected officials and key stakeholders, such as local groups, conservation scientists or foresters. Some think only locals should be involved, while others prefer only qualified experts handle the issues.

Most stakeholders agreed on a mutualistic relationship with nature. A few, however, believe in controlling nature more strictly. In addition, most stake-holders prefer a cultural landscape shaped by human activity, while a few would rather see a wilder landscape with less human development.

VLIV RÚZNÝCH HISTORIÍ NA SPOLUPRÁCI ZÁJMOVÝCH SKUPIN

Účastníci a účastnice vyprávěli různé příběhy o tom, jak minulost ovlivňuje ochranu vlků a dnešní správu divokých prasat. Mezi sdílená vyprávění, která zmínilo více než 7 účastníků, patří změny v lesních porostech, regulace životního prostředí a myslivosti, postoje k ochraně a správě divoké zvěře, využívání půdy a populace zvířat. Zajímavé je, že tyto sdílené pohledy nemusely nutně určovat spolupráci. Ve skutečnosti lidé, kteří zatím nespolupracovali, často sdíleli podobná vyprávění. Hlavním přesvědčením je, že měnící se krajina je nejdůležitějším aspektem, jakým historie ovlivňuje současnost, což se odráží v přesvědčení o "kulturní krajině" popsané výše.

PŘÍNOSY PRO VÝZKUMNOU OBLAST

Ve výzkumné oblasti jsme zjistili neshody v otázkách ochrany vlků a správě divokých prasat, zejména v oblasti ochrany vlků.

Tyto neshody vedou k ekonomickým ztrátám a citovému strádání chovatelů a chovatelek ovcí, k nárůstu pytláctví vlků a vzájemné nedůvěře mezi zájmovými skupinami. Škody způsobené divokými prasaty a domněle nevhodná správa jejich populací rovněž vedou ke zvýšené nedůvěře.

Tento nedostatek důvěry brání spolupráci zájmových skupin. Řešení problémů s volně žijícími zvířaty vyžaduje řešení přijatelné pro všechny strany. Zásadní význam má snížení nedůvěry a podpora spolupráce v regionu.

Pochopení názorů jednotlivých skupin a nalezení společné základny může podpořit spolupráci a hledání udržitelných řešení. Dialog započatý na základě sdílených názorů, jako je například zachování kulturní krajiny, může pomáhat budovat důvěru a spolupráci.

Zlepšení systému kompenzací a dotací je nezbytné. Lepší systém by mohl poskytnout společný základ, na kterém by se různé zájmové skupiny mohly shodnout.

THE INFLUENCE OF HISTORICAL NARRATIVES IN STAKEHOLDER COOPERATION

The participants told different narratives of how the past affects wolf conservation and wild boar management today. Common narratives, mentioned by more than 7 participants, include changes in forest cover, environmental and hunting regulation, attitudes towards wildlife conservation and management, land-use, and animal populations. Interestingly, these views did not necessarily determine cooperation. In fact, people that did not work together often shared similar narratives. The main belief is that the changing landscape is the most important way history influences the present, reflecting the belief of "the cultural landscape" described above.

RELEVANCE FOR THE STUDY REGION

We found disagreements over wolf conservation and boar management in the study region, especially around wolf conservation.

These disagreements lead to economic losses and emotional distress for sheep farmers, increased wolf poaching and mutual distrust among stakeholders. Boar damage and the perceived mismanagement of boar populations also lead to increased distrust.

This lack of trust prevents stakeholder cooperation. Solving wildlife issues requires solutions acceptable to all parties. Reducing distrust and promoting cooperation in the region are essential.

Understanding each group's views and finding common ground can foster cooperation and sustainable solutions. Starting a dialogue from shared beliefs, such as preserving the cultural landscape, can build trust and cooperation.

Improving the compensation and subsidy system is essential. A better system could provide common ground for different stakeholders to agree on.

KAPITOLA 9

VIZE BUDOUCÍCH KRAJIN A SOUŽITÍ LIDÍ A DIVOKÉ ZVĚŘE

SHRNUTÍ

Pořádáme workshopy s místními hospodáři a hospodářkami za účelem utváření různých hodnotově orientovaných potenciálních budoucností výzkumné oblasti.

Diskuzí s účastníky a účastnicemi se snažíme rozeznat způsoby, jak mohou komunity aktivně pracovat na budoucnosti, kterou chtějí.

Cílem seminářů je posílit účastníky a účastnice v jejich usilování o budoucnost, kterou chtějí, a posilovat diskuzi mezi hospodáři a hospodářkami o jejich vizích. Je na účastnících a učástnicích, jakým způsobem využijí a dále rozvinou myšlenky, které tímto procesem vzniknou.

ÚVOD

V předchozích kapitolách jsme popsali, jak projekt využívá různé metody k výzkumu vlivu historie krajiny na současné soužití mezi lidmi a divokými zvířaty. Zasazení údajů o postojích lidí k přítomnosti volně žijících zvířat do kontextu historických změn ve využívání krajiny nám umožňuje nejen lepší porozumění minulosti, ale také zlepšujeme naši schopnost představit si budoucnost.

Na seminářích s místními hospodáři a hospodářkami zkoumáme, jak by se výzkumná oblast mohla v příštích letech vyvíjet a jaký vliv by to mohlo mít na krajinu a soužití lidí a divokých zvířat. Zaměřujeme se na to, jak hospodáři a hospodářky tyto potenciální změny vnímají a hodnotí, abychom pak mohli společně vytvářet realistické a žádoucí vize budoucnosti.

CHAPTER 9

ENVISIONING FUTURE LANDSCAPES AND HUMAN-WILDLIFE INTERACTIONS

SUMMARY

We hold workshops with local farmers to develop different value-driven visions of potential futures of the study region.

In discussion with participants, we aim to identify ways in which communities can proactively work towards a future they want.

The workshops aim to empower participants to strive for the future they want and discuss their visions with their peers. It is up to participants to choose how they use and further pursue the ideas developed in this process.

INTRODUCTION

In our previous chapters, we describe how the project uses diverse methods to research the influence of landscape history on current human-wildlife interactions. By placing data on wildlife presence people's attitudes in the context of past land-use changes, we not only gain a better understand of the past but also improve our ability to envision the future.

In workshops with local farmers, we explore how the study area could develop in the coming years and what effect this could have on the landscape and humans-wildlife coexist. We focus on how farmers perceive and value these potential changes, so we can jointly develop realistic and desirable visions for the future.

Přestože na výzkumnou oblast působí vnější vlivy, klíčovou roli při utváření její budoucnosti hrají také místní komunity. Ve druhém kole seminářů poskytneme hospodářům a hospodářkám platformu pro diskusi o aktivních krocích nutných k dosažení jejich žádoucí budoucnosti a pro zabývání se vznikajícími výzvami a příležitostmi v oblasti soužití lidí a divoké zvěře.

METODA

Náš přístup zahrnuje dva kroky. Během prvních seminářů vytváříme spolu s hospodáři a hospodářkami různé budoucnosti regionu a soužití mezi lidmi a divokými zvířaty. Na druhém semináři identifikujeme kroky k dosažení více žádané budoucnosti. Na naše semináře zveme hospodáře a hospodářky z České republiky i ze Slovenska.

V prvním kole seminářů vyzveme místní hospodáře a hospodářky, aby si představili, jak by budoucí vývoj ve výzkumné oblasti mohl ovlivnit krajinu a jejich soužití s volně žijícími zvířaty. Během tří seminářů na různých místech budeme shromažďovat názory hospodářů a hospodářek na to, jaké faktory podle nich ovlivňovaly výzkumnou oblast v minulosti a jaké budou důležité v budoucnosti. Zaznamenáváme jejich pohledy na možné dopady těchto faktorů a na to, jak by takové změny vnímali.

Tyto poznatky zkombinujeme a vytvoříme ilustrované scénáře toho, jak by mohla vypadat budoucnost výzkumné oblasti za 15 let. Rozlišujeme mezi vývojem, který hospodáři a hospodářky v budoucnu očekávají na základě současných trendů, potenciálními změnami, které by se jich týkaly, a budoucností, kterou považují za žádoucí. Tyto scénáře pak budou s účastníky a účastnicemi sdíleny za účelem ověření jejich přesnosti.

V rámci druhého kola seminářů budeme diskutuvat o tom, kteří aktéři mají vliv na klíčové factory formující budoucí změny, a které faktory mohou hospodáři a hospodářky ovlivnit. Naším cílem je společně identifikovat akční opatření, jejichž prostřednictvím mohou místní komunity ovlivnit budoucí vývoj a aktivně pracovat na budoucnosti, kterou si přejí.

While outside influences affect the study area, local communities also play a key role in shaping its future. In the second round of workshops, we provide a platform for farmers to discuss proactive steps toward achieving their desired future and address emerging challenges and opportunities for human-wildlife interactions.

APPROACH

Our approach includes two steps. In the first workshops, we co-create different futures for the region and human-wildlife interactions together with farmers. In the second workshop, we identify steps to reach a more desired future. We invite farmers from both the Czech Republic and Slovakia to our workshops.

In the first round of workshops, we invite local farmers to imagine how future developments in the study area could shape the landscape and their interactions with wildlife. Over three workshops at different locations, we collect farmers' opinions on what factors they believe have influenced the study area in the past and will be important in the future. We record their views on the potential impacts of these factors and how they would feel about such changes.

We combine these insights to create illustrated scenarios of what the future of the study area could look like in 15 years. We distinguish between developments that farmers expect for the future based on current trends, potential changes that would concern them and futures they consider desirable. These scenarios are then shared with the participants for validation to ensure accuracy.

In the second round of workshops, we discuss which actors have influence over key factors that shape future changes, and which factors farmers can influence. We aim to jointly identify action points through which local communities can influence future developments and proactively work towards the futures they desire.

PŘÍNOSY PRO VÝZKUMNOU OBLAST

Semináře poskytují místním hospodářům a hospodářkám platformu pro uvažování o budoucnosti jejich regionu a pro diskuzi nápadů s ostatními členy komunity. To pomůže rozvíjet myšlenky a vize za účelem přípravy na budoucí změny v krajině a soužití lidí a divoké zvěře.

Účastníci a účastnice mohou využít této příležitosti k identifikaci způsobů, jak ovlivnit budoucnost svého regionu, a dokonce vytvořit konkrétní plány pro další činnost.

RELEVANCE FOR THE STUDY REGION

The workshops provide a platform for local farmers to think about the future of their region and discuss ideas with other community members. This helps develop ideas and visions to prepare for future landscape changes and human-wildlife interactions.

Participants can use this opportunity to identify ways to influence the future of their region and even make concrete plans for further action.

VÝHLEDY

Údaje, které jsme shromáždili během tří let projektu, se v současné době analyzují. Naším cílem je publikovat výsledky našich studií ve formě článků ve vědeckých časopisech a zpřístupnit tak poznatky celosvětové komunitě výzkumníků, učitelů a ochránců divoké zvěře.

Účastníci a účastnice našich studií budou po finalizaci výsledků informováni o našich zjištěních. Zveřejníme také shrnutí celého projektu, ve kterém zkombinujeme výsledky jednotlivých studií a poskytneme tak ucelený pohled na soužití mezi člověkem a divokými zvířaty ve výzkumné oblasti. Toto shrnutí bude ústředním bodem aktualizované verze této brožury, která bude distribuována po finalizaci výsledků projektu.

Ještě jednou vám děkujeme za vaši účast na tomto projektu. Vaše příspěvky nám pomáhají prohloubit naše znalosti o soužití lidí a divokých zvířat. Máte-li jakékoli další dotazy k našemu výzkumu, obraťte se na Ine Dorresteijn (i.dorresteijn@uu.nl) nebo Amy Newsom (a.newsom@uu.nl).

OUTLOOK

The data we collected over the three years of the project is currently being analysed. We aim to publish the results of our studies as research papers in scientific journals, making the insights accessible to a global community of researchers, teachers and wildlife managers.

The participants in our studies will receive an update on our findings after the results are finalized. We will also publish a summary of the entire project, combining the results of the different studies to provide a holistic view on human-wildlife interactions in the study area. This summary will be central to an updated version of this booklet, which will be distributed when the project results are finalised.

Once again, thank you for your involvement in this project. Your contributions help us advance our understanding of human-wildlife interactions. If you have any further questions about our research, please contact Ine Dorresteijn (i.dorresteijn@uu.nl) or Amy Newsom (a.newsom@uu.nl)